

Juni 2010 - 24. årgang

Syndrom

Medlemsblad for Arbeidsmiljøskaddes Landsforening
www.alfnorge.no

TILSLUTTET
NORGES HANDIKAPFORBUND

Syndrom

Medlemsblad for Arbeidsmiljøskaddes
Landsforening (A.L.F)
Tilsluttet Norges Handikapforbund (NHF)

Besøksadresse:

Schweigaards gate 12

Postadresse:

Postboks 9217 Grønland, 0134 Oslo
Telefon 24 10 24 00 / 25 36
Telefaks 24 10 24 99
E-post helseskader@nhf.no

Kontaktperson i NHF:

Ellen Trondsen

A.L.Fs internettside: www.alfnorge.no

Ansvarlig redaktør: A.L.Fs hovedstyre

Layout: Torill Older

Trykk: Bryne Stavanger Offset AS

Forsidefoto: Jan Arne Dammen

A.L.Fs hovedstyre:

Leder:

Lars Kristian Hille
Postboks 168, 4502 Mandal
Telefon 38 26 11 65 / Mobil 91 30 88 73
Telefaks 38 26 55 62
E-post: kr-hil@online.no

Nestleder:

Geir Werner
Norderhovgt. 34, 0654 Oslo
Mobil 92 82 06 75
E-post: alfoslo@nhf.no

Styremedlemmer:

Frode Steen Gunstensen
Moen, 6440 Elnesvågen
Telefon 71 26 50 82 / Mobil 99 74 66 72
Telefaks 71 26 50 82
E-post: frode@alfnorge.no

Jens Olav Solli
Gamle Sandvigs vei 21
4816 Kolbjørnsvik
Telefon 37 01 11 25 / Mobil 90 60 12 33
E-post: jensolli@start.no

Øystein Haugland
Vassteigen 118, 5141 Fyllingsdalen
Telefon 55 10 70 35 / Mobil 95 27 24 15
E-post: hauglao@c2i.net

Varamedlemmer:

Marit Rokkones
Mariannestien 2, 7105 Statsbygd
Telefon 73 85 22 55 / Mobil 90 56 97 18
E-post: marokko@online.no

Jan Bjørn Isaachsen
Volkedalsv. 43, 4513 Mandal
Telefon 38 26 25 87 / Mobil 99 26 25 87
E-post: jbi@vabb.no

Arild Solvang
Neskilen, 4815 Salterød
Telefon 37 03 06 81 / Mobil 97 59 70 66
E-post: arildsol@live.no

Jan Terje Biktjørn
4480 Kvinesdal
Telefon 38 35 45 65
E-post: jan.bik@c2i.net

Jan Erik Tandberg
Næpetrø. 11, 4790 Lillesand
Telefon 37 27 16 47 / Mobil 91 53 63 59
E-post: je-tan@online.no

Innhold

Veiledningshjørnet	6
Klage på Yrkesskadeavdelingens utredningspraksis	8
Presentasjon av ErstatningsAdvokat1 M.N.A	14
A.L.F Årsmøte 2011 i Bergen	15
Enige om tiltakspakke for lavere sykefravær og ny IA-avtale	16
Minneord over Rune Bergmann	19
Penger å tjene for A.L.F	20
A.L.F Advokatutvalg	21
Variert kosthold?	22
Nytt fra lokallagene	23
Likemannsbåten	31
Kosthold og ernæring	32

A.L.Fs hovedstyre

Leder Lars Kristian Hille
Medlem av fagrådet
Økonomi og administrativt ansvar

Nestleder Geir Werner
Medlem av fagrådet
Media- og prosjektansvarlig

Styremedlem Frode Steen Gunstensen
Leder for redaksjonskomiteen

Styremedlem Jens Olav Solli
Lokallagskontakt

Styremedlem Øystein Haugland
Leder A.L.F Offshore Ekofisk Ressursgruppe

Varamedlem Marit Rokkones
Pårørendekontakt

Varamedlem Jan Bjørn Isaachsen
Veiledning og forebyggende

Varamedlem Arild Solvang

Varamedlem Jan Terje Biktjørn
Helsesituasjon for offshoreansatte
og forebyggende

Varamedlem Jan Erik Tandberg
Måling, data, forebyggende og
eksponeringsforhold for offshoreansatte

A.L.F står på!

I skrivende stund har sommeren inntatt Sørlandet med strålende sol og 20 varmegrader. Man føler at vinteren endelig kan stues bort på loftet og man kan fylle lungene med frisk vårluft.

Det er herlig å kunne våkne opp om morgenen med all verdens syngende og kvitrende fugler som vekkerklokke, og vi er kjappe til å kaste tøyet for å få mest mulig av sol og helsebot av det nydelige været.

Men i bakhodet lurar alltid en liten tass som ønsker å ødelegge noe av den gode stemningen med en varsling om at man ikke må glemme alle de St. Hanskveldene man har feiret med dynejakke og kalde luftdrag. Det er nok riktig at det på ingen måte er sommer enda, til tross for all verdens værspåmenn, men la oss uansett nyte en aldeles vidunderlig vår.

I Arbeidsmiljøskaddes landsforening har vi nylig avholdt siste hovedstyremøte før ferien og dagsorden bar preg av at dette er en relativt rolig periode – organisatorisk.

Hovedstyret arbeider jo naturlig nok mye med økonomi og jeg kan trygt si at det er en vanskelig oppgave å få nok penger til å drive vårt arbeid forsvarlig. Vårt Veiledningsarbeid er i så måte skjernet som det aller viktigste bidrag vi som forening kan yte overfor våre medlemmer.

Vi arbeider også intenst med å få på plass en ny og vel fungerende organisasjonsplan, og dette arbeidet fortsetter slik at vi kan legge frem resultatet på årsmøtet i 2011.

Årsmøtet er vedtatt lagt til Bergen og skal avvikles i perioden 6. til 8. mai 2011.

Veiledningsutvalget har lagt frem en rammeplan for sitt arbeid videre fremover, både økonomisk i forhold til bevilgninger og aktiviteter.

Av dette er det bestemt at vi skal delta i et møte i A.L.F Troms tidlig på høsten og dette er meget spennende. A.L.F Troms arbeider aktivt med veiledning og samarbeider med Veiledningsgruppen og de har spennende punkter på sin agenda i forhold til samarbeid.

Ellers kan det være aktuelt å avholde et større veiledningsmøte på Østlandet i høstperioden, men dette vil Veiledningsgruppen komme tilbake til underveis.

Vårt utvalg som skal vurdere å anbefale advokattjenester arbeider sakte, og det har vært vanskelig å finne advokater med referanser fra våre medlemmer.

Veiledningsgruppen arbeider med mange og ofte vanskelige saker og gruppen er på vei til å utvide antall veiledere i gruppen, også geografisk, samt

LEDEREN HAR ORDET

Lars Kristian Hille

styrke den mer teknisk administrative delen av arbeidet.

A.L.F Offshore og A.L.F Hordaland er misfornøyd med utredningspraksis, metoder og tilbakemeldinger fra Haukeland sykehus, yrkesmedisinsk avd., og dette vil bli tatt opp på en bred front.

Da gjenstår det vel bare å ønske alle våre medlemmer, pårørende og sympatisører en RIKTIG GOD SOMMER!

Materiellfrister for Syndrom i 2010

Nr. 1 - utgivelse uke 10
Materiellfrist: 5. februar

Nr. 2 - utgivelse uke 25
Materiellfrist: 21. mai

Nr. 3 - utgivelse uke 39
Materiellfrist: 27. august

Nr. 4 - utgivelse uke 51
Materiellfrist: 19. november

En liten historie

En dag da jeg var ny på ungdomsskolen, så jeg en gutt fra min klasse som var på vei hjem fra skolen. Han het Jonas. Det så ut som han bar alle bøkene sine. Jeg tenkte for meg selv, hvorfor vil noen ta alle bøkene med seg hjem på en fredag? Han må virkelig være en nerd. Jeg hadde planlagt en ganske fin helg (fest og spille fotballkamp med vennene mine i morgen ettermiddag), så jeg ristet på hue og gikk videre.

Da jeg gikk der, så jeg en gjeng med gutter, som kom løpende mot ham. De løp på ham, slo alle bøkene ut av hendene hans, og sparket beina vekk under ham så han landet rett i søla. Brillene fløy av ham og jeg så de landet et par meter unna.

Han så opp og jeg så en forferdelig tristhet i øynene hans. Jeg syntes virkelig synd på ham, så jeg løp bort til ham. Mens han krøp rundt for å finne brillene sine, så jeg tårer i øynene hans. Da jeg gav brillene til ham, sa jeg:

De typene der er noen tullinger. De skulle hatt juling!

Han så på meg og sa:

Hei, takk skal du ha! Det var et stort smil i ansiktet hans.

Jeg hjalp ham med å plukke opp bøkene hans, og spurte ham hvor han bodde. Det viste seg at han bodde i nærheten av meg, så jeg spurte ham hvorfor jeg ikke hadde sett ham før. Han fortalte

at han hadde gått på en privatskole frem til nå. Jeg ville aldri hengt sammen med noen fra en privatskole før.

Vi pratet hele veien hjem, og jeg bar bøkene hans. Han viste seg faktisk å være en ganske kul type, og jeg spurte han om han ville være med å spille fotball på lørdag med meg og vennene mine. Han sa ja.

Vi holdt sammen hele helgen, og jo mer jeg ble kjent med ham, jo mer likte jeg ham. Vennene mine syntes det samme.

Mandag morgen kom, og der var Jonas igjen med sin svære stabel med bøker. Jeg stoppet ham og sa:

For en type du er, du kommer til å bygge noen svære muskler med den svære stabelen med bøker du bærer med deg hver dag! Han bare lo, og gav meg halvparten av bøkene.

I løpet av de neste 3 årene ble Jonas og jeg bestevenner. Da vi var i avgangsklassen, og funderte på videregående, bestemte Jonas seg for å gå allmennfag, mens jeg tenkte på handelsgym. Jeg visste at vi alltid ville være venner, og avstanden mellom oss ville aldri bli et problem. Han ville bli lege, og jeg tenkte på bedriftsøkonomi. Ved siden ville jeg satse på fotballen.

Jonas var den som utmerket seg i vår klasse. Jeg ertet ham stadig vekk om at han var en nerd. Han var nødt til å forberede en

Frode Steen Gunstensen

tale for avslutningen på skolen. Jeg var så glad det ikke var meg som måtte gå opp på podiet og tale.

På avslutningsdagen så jeg Jonas, han så flott ut. Han var en av de gutta som virkelig fant seg selv i løpet av ungdomsskolen. Han var pent kledd og så faktisk stilig ut med briller. Han hadde kontakt med flere jenter enn meg, og jentene elsket ham. Uh! Noen ganger var jeg virkelig sjalu.

I dag var det en slik dag. Jeg kunne se at han var nervøs i forbindelse med talen han skulle holde. Så jeg gav han et klapp på skulderen og sa; Hallo tøffing, dette blir kjempebra!

Han så på meg med et av disse blikkene (et virkelig takknemlig et), og smilte. Takk! sa han.

Da han begynte talen, rensset han stemmen og sa:

Avslutningsdagen er en dag som er til å takke dem som har hjulpet deg gjennom disse tøffe

årene. Dine foreldre, dine lærere, dine slektninger, kanskje en trener, men aller mest...dine venner. Jeg er her for å fortelle at det å være en venn for noen, er den største gave du kan gi dem.

Jeg skal fortelle dere en historie. Jeg så da på min venn med vantro da han sto der og fortalte historien om den første dagen vi møttes.

Han hadde planlagt å ta livet av seg selv den helgen. Han fortalte om hvordan han hadde ryddet ut av skapet sitt på skolen, så moren skulle slippe å gjøre det etterpå, og at han bar bøkene hjem. Han så direkte på meg, og ga meg et lite smil.

Heldigvis, og i takknemlighet ble jeg reddet. Min venn reddet meg fra å gjøre det mest ufatte-
lige.

Jeg hørte et gisp blant mengden av folk, da den stilige og populære gutten fortalte om sitt svakeste øyeblikk.

Hans far og mor så på meg med det samme takknemlige smilet. Ikke før i dette øyeblikk skjønnte jeg dybden av dette.

Aldri undervurder kraften i dine handlinger! Med en liten gest kan du forandre en annens liv til det bedre, eller verre. Vi er alle gitt å kunne påvirke hverandre på en eller annen måte. Se etter det gode hos andre!

Du har nå to muligheter;

- 1) Fortell denne historien videre til andre, eller
- 2) Glem det, og oppfør deg som om det ikke rørte ved dine følelser.

Som du kan se tok jeg valg nr 1. Husk alltid;

VENNER ER ENGLER SOM REISER OSS OPP PÅ BEINA NÅR VÅRE VINGER HAR PROBLEMER MED Å HUSKE HVORDAN DE SKAL FLY!

Kilde:

Ukjent, oversatt fra engelsk

ADVOKATFIRMAET

JUDICIUM DA

NILS E. TANGEDAL • GUNNAR NÆSS • HELGE POSNER
LASSE SOLBERG • WENCHE AA. SVOREN • HILDE SKARE

MEDLEMMER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

Advokatfirmaet Judicium DA har god ekspertise innen fagområdene personskade, erstatningsrett, forsikringsrett og yrkesskade.

Advokat Wenche Aa. Svoren har gjennom flere års erfaring, både fra forsikringsselskap og som advokat, opparbeidet seg en god kompetanse innen disse fagfeltene.

For en uforpliktende førstekonsultasjon – kontakt Wenche Aa. Svoren på e-post: svoren@judicium.no eller på telefon 55 21 01 50/93 48 01 87.

Strandgaten 1, Postboks 764 Sentrum
5807 BERGEN

E-post: advokat@judicium.no

Tlf. 55 21 01 50

Faks 55 21 01 99

Veilednings- hjørnet

Av Jan Bjørn Isaachsen
Veiledningsansvarlig A.L.F

Da jeg for mange år siden meldte meg inn i A.L.F, fikk jeg nokså omgående spørsmål om å delta i foreningens veiledningsarbeid, og jeg følte at dette måtte være hyggelig og viktig, ikke minst fordi jeg selv hadde en langvarig kamp for å komme i mål med en diagnose.

I tillegg var jeg overbevist om at dette ville være et arbeid som ville ta slutt etter relativt kort tid, fordi jeg tenkte at myndighetene ville sørge for at alle stoffer som ødelegger folks liv og helse, ville bli forbudt i løpet av kort tid.

Jeg kunne ikke tatt mer feil.

I en del sammenhenger tror jeg nok i dag at antall tilfeller av løsemiddel og kjemisk relaterte yrkessykdommer og andre helseskader er gått tilbake, men samtidig får vi stadig nye produkter som er ødeleggende for mennesker.

I tillegg blir vi direkte lurt av myndighetene som har heltidsansatte spesialister som stadig lager nye lovverk, og ordninger som skal hindre at folk får det de har rettmessig krav på.

Jeg tenker for eksempel på hvilke regler som gjelder for refusjon av medisiner og behandling som vi ifølge loven har krav på. Samtidig har man sentralisert behandlingen av slike søknader og gjort det så komplisert at de fleste rett og slett gir opp sine rettmessige krav.

Etter hvert vil vi også merke at NAV har funnet at kravet til en "second opinion" vurdering av yrkesmedisinske utredninger ikke skal være noen selvfølgeløse lenger.

Jeg kan forstå at det er meget kostbart å gjennomføre slike utredninger men skulle det vært et snev av rettferdighet i dette så skulle hver enkelt sak gjennomgå av mennesker med bl.a. vår kompetanse på yrkesbakgrunn og yrkeshistorikk som en del av vurderingsprosessen.

I stedet blir dette vurdert av saksbehandlere som har null bakgrunn i industri og næringsliv, men høy kompetanse på saksbehandling og riktig ordbruk i sakspapirer.

For de av dere som har hørt meg terpe til det kjedsommelige om en riktig yrkeshistorikk før man

skal utredes, så kan de være av interesse at 9 av 10 saker som vi får til behandling enten mangler en slik yrkeshistorikk fullstendig eller har en som er meget mangelfull.

Det som imponerer meg stort er at alle jeg kommer i kontakt med (og det er dessverre mange) står på for å gjenskape sin yrkeshistorikk så godt som mulig. Det til tross for at de er i en fase av livet helsemessig, hvor de har mer enn nok med å komme seg gjennom dagen.

Det koster hver enkelt utrolig med krefter og tunge timer, men det er noe av det viktigste man kan arbeide med i sin sak.

Vi klager ofte på NAV og klagen går ofte ut over saksbehandlere som forvalter et stort og vanskelig regelverk, men jeg erfarer ofte at vi kanskje er for tilbakeholdne med å ta kontakt med rette vedkommende for å få informasjon og hjelp.

NAV Forvaltning Yrkesskade i Vest-Agder holder til i Kristiansand og er nettopp en slik velfungerende enhet.

Hver gang jeg har et problem i forhold til et medlems sak eller

generelt innenfor regelverk som angår oss, så tar jeg kontakt med dem. Her får jeg gode svar, gode råd og alltid serviceinnstilte damer som gjør en flott jobb. Dersom dette kontoret er representativt for resten av NAV, da har vi lite å klage på.

Som veiledningsansvarlig i A.L.F er jeg glad for at vi i løpet av noen få måneder vil ha en forsterket veiledningsgruppe, med meget kompetente nye veiledere som vil gi oss en svært mye bedre geografisk spredning på veiledningstjenesten.

Vi vil også ta i bruk hjelpemidler som Skype for å øke nærheten og tilgjengeligheten innen gruppa, samtidig som vi forsterker den administrative delen i gruppa via Bent Bentsen.

Vi trenger all den kompetansen vi kan få innen Arbeidsmiljøskaddes Landsforening fordi problemene er store blant mange av våre medlemmer. Jeg er sikker på at alle de som kommer til oss for å få hjelp med sine saker, bare er en liten del av det enorme behovet som finnes for hjelp i slike saker.

Når det gjelder veiledning i A.L.F så har vi blitt relativt

gode på veiledning innen det landbaserte industri og næringsliv og ikke å forglemme yrkesskader innen offentlig sektor.

A.L.F Offshore er et strålende eksempel på at vi trenger spisskompetanse fra forskjellige bransjer og gutta i A.L.F Offshore med leder Øystein Haugland i spissen har gjort en fabelaktig jobb, og de besitter

viten om offshore bransjen som ikke finnes verken i privat eller offentlig sektor.

Jeg vil få takke samtlige i Veiledningsgruppen for storartet jobbing og håper at dette kan videreføres i tiden som kommer.

*Ønsker alle
EN STRÅLENDE SOMMER!*

**Advokatene
DRANGEID • HANA • LØKEN**

**Personskade • Yrkesskade
Pasientskade • Trygd**

Bred erfaring og gode resultater

Torget 8
Postboks 223, 3251 Larvik
Telefon 33 13 83 60
Telefaks 33 13 83 68
www.advokatdrangeid.no

SVEIN DRANGEID
Mobil 95 27 53 05
post@advokatdrangeid.no

**Ved adresseforandring vennligst gi beskjed til
medlemsservice NHF på tlf 24 10 24 00.**

Klage på Yrkesskadeavdelingen

Av Øystein Haugland
Leder A.L.F Offshore

Etter å ha lest en del utredninger fra yrkesskadeavdelingen på Haukeland, kan jeg ikke finne noe system hvordan dette gjøres. Personer som har vært i livsfarlig miljø i 20 til 40 år, får bare noen få år med godkjente eksponeringsskader, mens personer som har gått i det samme miljø og hatt vesentlig mindre påvirkning - får mange flere år. At dette er basert på tilfeldigheter har jeg fått bekreftet fra STAMI.

Hvordan kan De vite noe om hvor store maksimaldoser den enkelte er blitt utsatt for og hvilken følsomhet den enkelte har for stoffet?

Vi har konstatert at Haukeland ikke har samme praksis eller har nødvendige kunnskaper om hva den enkelte har vært utsatt for når en kan komme til så vidt forskjellige resultater.

ConocoPhillips og OHS har levert inn manipulerte 0 målinger til YMA. På møte vi hadde med OHS ble det innrømmet at disse ikke var riktige. Det vi fikk presentert om ERES, var dagens situasjon og ikke situasjonen da disse ble skadet.

Er det disse målingene YMA forholder seg til sine utredninger?

Det virker som om de enkelte ganger kommer med argumenter som er grepet ut av løse luften. Når den syke forsøker å tilba-

ke vise påstandene, vil de ikke svare. Det er mange produkter som hver for seg er helsefarlige/dødelige i tilstrekkelige doser. Hvilke maksimaldoser den enkelte har vært utsatt for, kan bare en yrkeshygieniker anta, dersom en ikke har målinger fra da det skjedde. Det er bare den som har vært i det i helseskadelige miljøet som vet hva en har blitt utsatt for, men mange av våre medlemmer husker svært lite av det som har skjedd. Hva skjer når det blir blanding mellom mange kjemikalier/stoffer, og nye og ukjente stoffer som kan oppstå ved høye temperaturer? Dette har jeg fra ansvarlig yrkesmedisinsk hold aldri fått svar på. De synes å late som om de er eksperter på noe som de ikke har den fulle oversikt over.

Etter det jeg har sett av flere utredninger avslår de å stille noen diagnose på grunnlag av utredningene som ikke kommer opp i 10 såkalte løsemiddelår. De fleste av våre medlemmer har blitt eksponert for et utall av løsemidler og kjemikalier, olje og gasser, i doser som vitenskapen ikke har kjennskap til virkningen av. Dette har jeg fått skriftlig bekreftet fra STAMI.

Haukeland utredet 10 av våre medlemmer som ikke yrkesskadd. 8 av de 10 fikk likevel diagnose forenlig med yrkesskade fra STAMI.

De som har arbeidet i oljebransjen og andre industrier kan

være utsatt for mengder av både løsemidler og kjemikalier, som hver for seg er helsefarlige. Det er meg bekjent ikke noen som kan si hvilken påvirkning det kan ha for helsen å bli utsatt for mange forskjellige løsemidler og kjemikalier/stoffer i store doser i korte perioder, mange ganger over lang tid. Jeg har personlig sett at enkelte kan bli skadet for livet bare etter noen timer med påvirkning. Jeg har sett 3 av mine arbeidskamerater som var telekommunikasjonsingeniører, som en skulle tro var utsatt for liten total eksponering, plutselig ble syke og ble skadet for livet.

De fleste som fikk problemer, fikk disse over lang tid. De kom plutselig til et punkt der de ikke tålte mer. Det fikk vi demonstrert tydelig i Brennpunkt om saken i Gulen. Den hollandske inspektøren som var ombord på skipet noen timer, fikk store sår og byller, som ser ut som sårene og byllene jeg har sett på et av medlemmene i Stavanger. Hjemmesykepleien i Stavanger uttalte til han, at det var mange som han som hadde de samme problemene etter å ha jobbet i oljebransjen. Skulle det være av interesse har jeg bilder som jeg kan sende dere. Det som skjedde i Gulen er mikroskopisk i forhold til det som mange i offshore har vært utsatt for. I den forbindelse ble det foretatt en storstilt undersøkelse, men det har vært meget sterk motstand mot å foreta undersøkelser

utredningspraksis

Haukeland Universitetssykehus - Foto: Aqwis, Wikipedia

på hvorfor så mange tidligere offshoreansatte har blitt uføre, syke og døde av det.

Jeg og Fred Eide A.L.F Hordaland, har vært deltakere på to møter med Haukeland YMA. På det første møtet i juni 09 ble det hevdet at fastlegene ikke skrev riktig henvisning, slik at de måtte avvise mange på dette grunnlag. Det ble snakket om opplæring av fastlegene. De kjente ikke til forskjellen mellom kjemikalieskader og løsemiddelskader. Dette tok jeg opp med min fastlege som heller ikke kjente til forskjellen. Det ble fremholdt på jubileumsseminaret at det var bare ca. 3% av fast legene som henviste pasienter for yrkesskader.

På møtet i desember 2009 ble en overlege veldig oppbrakt over at Fred Eide, A.L.F Hordaland, hevdet i en mail, at enkelte løsemiddelskadde ikke husket hva de hadde til middag for en halv time siden. Til denne opplysningen påstod overlegen at de måtte ha Alzheimer. Han var så sint

at jeg følte han skulle hoppe på meg, for han trodde uttalelsen kom fra meg. Han har senere moderert seg i en e-post.

Overlegen var også oppbrakt over videoen, Hidden life, der en skadet i rullestol røykte. Vedkommende er nå død, som så mange andre i vår gruppe.

Skal røyking ekskludere de skadde i å få en yrkesskade-diagnose?

Etter at jeg overvar overlege Endre Sundals innslag "Oljemarerittet" på 20-årsfeiringen, forsvant den siste rest av tiltro til Haukeland YMA. Hans angrep på personer som ikke var til stede, som har gjort en formidabel jobb med å få frem sannheten om det som har skjedd i Nordsjøen. Jeg nevner bare at det var på grunn av A.L.F Offshore at Yrkesskadeavdelingene fikk 20 millioner. Seansen er etter min mening uhørt angrep på oss som har brukt gratis tid og penger og mange årsværk av fritiden vår, på å få frem sannheten om Oljemarerittet. Det var spesielt Ber-

gens Tidene og Dagbladet ved Asle Hansen og Advokat Anbjørndalen som ble nevnt. Dette innlegget fikk han sterk kritikk for fra flere hold - det var ingen som uttrykte støtte. Vi som har vært der og opplevd oljemarerittet i praksis vet hva som er sant. Det er derfor vi står på, for at de ansvarlige for denne tragedien ikke skal kunne skjule fakta.

Det var store plakater for Statoil på Haukeland YMA.

Vitner dette om upartiskhet i forhold til oljeselskapene?

Haukeland Yrkesskadeavdeling svarte i en e-post, at de ikke ville komme på medlemsmøte og orientere om hvilken mestringshjelp helsevesenet kan gi den yrkesskadde, fordi de mente våre medlemmer hadde en økonomisk agenda.

Skal ikke de få behandling for den skaden de har blitt påført fordi de søker den fordel som konstatert yrkesskade gir?

Det er nå mange medlemmer som må søke behandling for millioner utenom helsevesenet i Norge og utlandet, noen for å holde seg i live og noen for å få et bedre liv.

Her er hva ConocoPhillips uttalte til petro.no, 18.12.2008:

”- Vi legger opp til stor grad av åpenhet, og sluttrapporten vil bli gjort tilgjengelig for alle interesserte. Vi deler gjerne vår kunnskap og erfaringer med industrien og andre. Dersom noen kan dra lærdom eller få økt kunnskap, er dette en ekstra gevinst, sier informasjonssjef i ConocoPhillips, Ingvar F. Solberg, til Petro.no. Han sier også: For å sikre at det ikke stilles spørsmålstegn ved koblinger og studiens objektivitet, ga ConocoPhillips oppdraget med å gjennomføre ERES-studien til rådgivningsfirmaet OHS i begynnelsen av 2007. Forskningsinstitusjoner som Sintef og nederlandske TNO er også involvert.

- Vi har også med oss representanter fra Norsk Industri, TNO og yrkesmedisinsk avdeling ved St. Olavs Hospital i Trondheim i den rådgivende vitenskapelige gruppen. I tillegg har vi en referansegruppe med representanter fra Petroleumstilsynet og de arbeidsmedisinske avdelingene ved sykehusene i Telemark, Bergen og Trondheim, samt A.L.F Offshore (Arbeidsmiljøskaddes Landsforening), sier Solberg.”

Til tross for disse uttalelsene, nekter ConocoPhillips oss innsyn i ERES-rapporten. A.L.F og

Petroleumstilsynet har ikke vært med i referansegruppen som påstått. Heller ikke SINTEF har vært involvert. De ble oppbrakt over at ConocoPhillips har utalt at SINTEF var involvert i studien. Nå har Copno etter vår henvendelse uttalt at det ikke er krav til vitenskap og referansegruppe i en slik undersøkelse.

Hvorfor har så Copno stadig hevdet på møter og til media at det ikke skulle stilles spørsmål om studiens objektivitet?

Hvem har gått god for ERES-rapporten, utenom ConocoPhillips og Ekofisk komiteen?

Ingen av de eksterne, som de har henvist til.

De har også stadig hevdet at de skadde skal få en rettferdig behandling. Våre medlemmer opplever det motsatte når det kommer til stykket, ved at ConocoPhillips stadig leverer inn data til yrkesskadeavdelingene, som sier at det har vært ingen eller liten eksponering.

Når det er lite eller ingen eksponering kan ikke Yrkesskadeavdelingene si at sykdommene er forårsaket av jobben.

Forsikringselskapene har leger og advokater som er spesialister i å finne alle mulige og umulige grunner, og går gjerne til personangrep på legene som har tatt konklusjon i retning yrkesskade. Legen som utreder må kunne stå i retten foran forsikringsadvokater og leger som vrir og vrenger på hans/hennes konklusjon. Derfor må de være 100% sikre i sin sak.

Legen til et medlem klarte ikke å ha han som pasient, på grunn av oppførselen til motpartens advokat. Etter det fikk han en av de fremste legene på området som de ikke turte å gå imot.

Det er utrolig sterke krefter som vil holde dette hemmelig. ConocoPhillips ville ikke offentliggjøre den såkalte ERES-rapporten på 2200 sider. ConocoPhillips inviterte Yrkesskadeavdelingene til orientering om ERES-rapporten, den 3. februar. A.L.F Offshore som er grunnen til at rapporten ble laget, ble nektet adgang, men ble tilbudt en separat orientering onsdag 10. mars. A.L.F ble nektet innsyn i den originale ERES-rapporten av ConocoPhillips, selv om det er vi som er årsak til at rapporten ble laget. Vi henviste til avgjørelsen i Miljøklagenemda om at vi skulle få adgang til alle dokumenter, men de ville ikke utlevere ERES-rapporten. Vi har nå sendt inn ny klage.

Hans Thore Smebold OHS viste oss en redigert utgave av ERES på Power Point, på 86 bilder. Vi kunne henvise til en rekke faktafeil. Smebold uttalte at ERES-rapporten viste fra det beste til det verste, men den presentasjonen som ble vist, viste ikke det verste. Det ble vist et bilde av eksponering av H₂S på Ekofisk Tanken, alle målinger over 5ppm var kuttet bortsett fra begynnelsen som viste langt over farlig nivå. Han innrømmet også at fullskiftmålinger ikke har noen verdi.

Hvorfor har så ERES-rapporten som vi ble presentert for - nesten bare fullskiftmålinger?

Det ble påstått at ERES-rapporten ble laget for at Yrkesskadeavdelingene lettere skulle kunne vurdere hvilke eksponeringer den enkelte var utsatt for. Etter det inntrykket vi fikk, var det hele en tåkelegging av det som har skjedd. Vi ba om å få en kopi av presentasjonen, overført til en minnebrikke, men det kunne vi ikke få. Han skulle ettersende oss presentasjonen. Da jeg etterlyste den på fredag ble det påstått at nettverket var nede. Vi fikk den mandag kveld, men da manglet flere bilder som viste stor eksponering og ett der alle verdier over et visst nivå var kuttet. Jeg etterlyste det som manglet, og fikk et tilsendt, men resten har vi ikke fått, tross flere purringer. Det ble også opplyst at den versjonen som vi fikk tilsendt var for Yrkesskadeavdelingene og OLF.

Da har yrkesskadeavdelingene på nytt fått målinger som ikke viser realitetene.

Da jeg engasjerte meg i dette arbeidet var det fordi det ble satt i gang usanne rykter om de som var syke og fikk brakt saken frem i media, som jeg har kjennskap til, ikke var sanne. Jo flere syke medlemmer jeg har møtt, jo mer ser jeg hvor viktig det er at sannheten kommer frem.

Vi har ingen grunn til å klage på den servicen vi får fra helsevesenet når de gjelder andre sykdommer enn yrkesskade, da blir vi mistenkeliggjort og

mange føler seg trakassert. Hvorfor må det være slik, skrev et medlem til meg?

På grunn av det som har hendt kan vi ikke stole på at Haukeland Yrkesskadeavdeling kan gi en riktig diagnose på våre medlemmer. Derfor har vi i A.L.F Offshore i flere år sterkt advart våre medlemmer mot å bli utredet på Haukeland Universitetssykehus Yrkesskadeavdeling og vi vil fremdeles gjøre det etter det vi opplevde på jubileumsfesten og A.L.F vil gjøre det samme.

I følge lovverket skal den enkelte yrkesskadde kunne velge sykehus, men i praksis er det ofte umulig på grunn av NAV, og at de sykehusene som en velger nekter å ta imot vedkommende. ***Hva vil helsemyndighetene gjøre med det?***

Spørsmål som må svares på:

- Kan Yrkesskadeavdelingene få noe ut av ERES-rapporten så det blir lettere å avgjøre om en har blitt syk av jobben, slik ConocoPhillips hevder?
- Skal røyking eller alkoholbruk ekskludere en i å få yrkesskadediagnose?
- Hvilket såkalt vitenskapeleg grunnlag er 10 års regelen basert på, for personer som er eksponert for et utall løsemidler, kjemikalier, gass, og oljeprodukter av ukjente mengder og konsentrasjoner?
- Hva er grunnen til at de i Gulen saken foretar utredninger

på over 700 personer, selv om det var bare timer befolkningen var utsatt for røyk og kjemikalier, når de som har vært utsatt for mange flere og tilsvarende kjemikalier i Nordsjøen i 30 til 40 år, blir avvist.

- Vi i A.L.F ber om at det blir foretatt en totalt uavhengig gransking over hva som skjer på Yrkesskadeavdelingen.
- Det kan ikke være riktig at det bare er noen få som vil nå fram med yrkesskaden sin fordi det er så mange hindringer, og at bare de mest ressurssterke som har noen til å hjelpe seg når frem?
- Det må bli en uavhengig gransking av ConocoPhillips, OHS og myndigheter om hva som har skjedd i forbindelse med ERES-rapporten og oljemarerittet.
- Vi i A.L.F som har førstehåndskjennskap til problemene de skadde har. Slik det har fungert - er det som regel bare noen få som har noen ressurssterke til å hjelpe seg, og de mest ressurssterke som når fram med yrkesskaden. Hele prosessen den skadde må igjennom er så belastende at mange gir opp. De mest skadde har ikke noen mulighet til å nå fram.

LESERINNLEGG

Frå tidl. medlem i Handikapforbundet og i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening, Kåre Balevik

Da jeg i min frustrasjon over NHF sin diskriminerende og ledende/styrende opptreden overfor meg gjennom flere år skrev en e-post til dem, flettet jeg også inn noen ord til A.L.F i samme anledning, til orientering. Jeg har jo hatt et greit og fruktbart forhold til dem, den tiden jeg bodde i Bergen. Men da jeg ikke lenger klarte å forholde meg til "flodhesten" NHF, lenger (flodhester trenger jo stor plass og fortrenger andre), måtte jeg til slutt trekke meg unna. Det vart eneste løsningen. Jeg fulgte NHF sitt eget råd for å slippe å motta Handikapnytt, nemlig å melde meg ut.

NHF bekrefter at de ikke har slettet meg fra medlemslisten da jeg meldte meg ut. Flere ganger er jeg blitt kontaktet. Jeg vil nevne spesielt en gang, som gjorde sterkt inntrykk på meg. Det kom i posten brev til meg fra NHF i forbindelse med en spørreundersøkelse de hadde. Jeg fikk bl.a. der spørsmål om hvorfor jeg hadde meldt meg ut. Jeg svarte klart og tydelig at det hadde jeg gjort på deres anmodning for å slippe å motta Handikapnytt. Jeg sa i den anledning også klart ifra om at nettopp dette kanskje var en av grunnene til at folk i underorganisasjonene meldte seg ut. Videre sa jeg klart fra om at det aldri kom på tale å melde meg inn igjen.

Så mottar jeg altså skriv. Der omtales jeg som et kjært tidligere medlem. Så de er altså kjær i meg? Å nei du, så godtroen er jeg ikke at jeg lar meg forledes til å ta den til meg. Jeg er nok for realistisk og jordnær til å leve på illusjoner. - De jobber for saken sin og det har jeg respekt for. Men de har ikke formuleringene og ordene i sin makt. De har en egen holdning som fører til at de støter medlemmene ifra seg.

Er NHF moden for en intern fornyelse og utskiftning i ledelsen? Ja, for fornyelsen må komme innenfra. Har man reist alle forsvarsverkene sine, blir man lite fruktbar utad. Å ha antenne for, og lytte til, signalene fra medlemmene/underorganisasjonene er viktig for et fruktbart og inkluderende samarbeid.

Nå skyldes det ofte på datasystemene når noe går galt. Det er godt å ha noe å skylde på, for da unngår man å bli satt til ansvar for noe. At jeg på nytt ble kontaktet skyldes ikke datafeil. Dere vil forstå at jeg har dokumentasjon som underbygger det jeg sier.

Jeg gikk inn på NHF sin nettside for å finne hvem jeg skulle henvende meg til, som hadde det naturlige ansvaret i denne anledning. Jeg ble litt usikker

og valgte tre e-postadresser som du ser. Men ingen av dem svarte meg. Du ser at som den kjære jeg er for dem, har de ikke behov for å be sin kjære om unnskyldning på noe område. Jeg ba dem om å slette meg fra registeret deres, det har jeg ikke noe signal om at er blitt utført. Det er vel bare datatilsynet som kan svare på rutinene i slike saker.

Jeg er hverken ironisk eller hovmodig. Vil heller ikke NHF til livs, men jeg er bare så frustrert og oppgitt over at de støter medlemmer i underorganisasjonene ifra seg. For de må ha et problem på dette området siden jeg fikk spørreskjemaet fra dem. Det er mulig at de også engasjerte konsulenter i den anledning og har brukt penger på det.

Dere må gjerne ta en debatt i bladet deres om dette temaet. Jeg undres på om andre også har opplevd, at å melde seg ut av NHF var eneste utveien for å unngå å fortsette å leve i utakt med seg selv. Altså for å unngå å la seg tvinges til å motta Handikapnytt mot sin vilje.

Siden jeg ikke har vært i kontakt med Arbeidsmiljøskaddes Landsforening siden jeg flyttet fra Bergen til Sunnmøre i 2001, legger jeg ved et bilde av meg, så dere kan se hvem dere har fått meil fra, og som dere kan bruke dersom dere bruker spalteplass på å belyse temaet på en saklig måte. Altså om det kan være andre som har følt ubehag ved å bli påtvunget å assosiere seg med noe som blir feil for dem.

Vi må ha antenne for andres følelser, lytte til hverandre, ta

signalene og samarbeide. Da først kan våre handlinger bli til Guds ære, og våre medmenneskers sanne vel.

Jeg ønsker nå å legge saken bak meg og gå videre. Dersom dette er noe som engasjerer flere, får dere heller ta det videre som en sak for Arbeidsmiljøskaddes Landsforening om det er grunnlag for det.

Har vurdert om jeg skulle sende kopi av denne meilen til NHF, men er kommet til at det blir feil å påtvinge seg en unnskyldning

frå NHF. Når de ikke har antenne for slikt selv, får det heller være. Jeg er også utrygg på ansvarsforholdet i NHF

Men til slutt: Jeg har aldri hatt følelsesmessige eller samarbeidsmessige vanskeligheter med Arbeidsmiljøskaddes Landsforening. Og la det være sakt; jeg har aldri samarbeidet med noen i denne sakens anledning.

*Med hilsen
Kåre Balevik*

Minnegave

Noen gaver står seg alltid

En minnegave gis til minne om et liv som var så kjært. For mange er minnegave til A.L.F et riktig og viktig alternativ. Pengegaven går til veiledning og hjelp til personer med ervervede sykdommer og skader grunnet eksponering av helsefarlige stoffer i forbindelse med arbeidsmiljøet. Informasjon og forebyggende arbeid om hvilke følger (følgene av) eksponering av helsefarlige stoffer kan få.

Minnegaver kan gis ved å fylle ut en giro. Vi sender takkekort til de pårørende, og det er derfor viktig at giroen påføres avdødes navn, pårørendes navn og adresse samt givers navn og adresse.

A.L.F har bankkontonummer: 8200.01.15491.

Presentasjon av ErstatningsAdvokat1 M.N.A

ErstatningsAdvokat1 er et moderne og spesialisert advokatfirma som bistår skadelidte over hele landet i trafikk-, yrkes, og pasientskadeskadesaker. Videre yter vi bistand over NAV, som ofte vil være en del av skadesaken.

Vi spesialiserer oss innenfor løsemiddelskade, og har som målsetting å være det beste advokatfirmaet i Norge på løsemiddelskader.

ErstatningsAdvokat1 har kunnskap om hvilke spesialister man ønsker å bruke i skadesaken til fordel for skadelidte, noe som ofte vil være avgjørende for erstatningsoppgjøret.

Forsikringsselskapene har erfaringsmessig en tendens til å legge seg for lavt hva gjelder erstatningsutbetalinger i personskadesaker, slik at det kan være nødvendig å ta ut stevning å oppnå riktig erstatningsnivå. Dette for at skadelidt skal stilles økonomisk som om skaden tenkes borte, som er hovedregelen i norsk erstatningsrett. Advokatene i ErstatningsAdvokat1 pro-

Advokat Anders Foss er spesialist innen erstatningsrett med vekt på personskade etter yrkesskade, trafikkskade eller pasientskade.

sederer jevnlig saker for retten, og oppnår gjennomgående gode løsninger for klienter i og utenfor domstolen.

Advokat Anders Foss vant nylig frem i en løsemiddelsak overfor Gjensidige. Saken omhandlet blant annet påført inntektstap frem til skadelidt var omskolert til fysioterapeut. Retten tilkjente

Advokat Nora Løvøi er spesialist innen trygderett og erstatningsrett med vekt på erstatningsoppgjør ved yrkesskader og trafikkskader.

skadelidt over 1 million mer enn hva Gjensidige hadde tilbudt før hovedforhandling.

Mer informasjon om aktuelle saker og firmaet finnes på vår hjemmeside www.erstatningsadvokat1.no

Følg med på A.L.Fs nettsider
www.alfnorge.no

A.L.F Årsmøte 2011 i Bergen

A.L.F sitt årsmøte i 2011 er lagt til Bergen fra 6. til 8. mai.

Stedet er nye Clarion Hotel Bergen Airport .

Med nye Clarion Hotel Bergen Airport lander du nesten bokstavelig talt på hotellrommet, restauranten eller i konferansesalen! Hotellet har direkte tilknytning til Bergen lufthavn, Flesland med kun et par minutters innendørs gangavstand.

Fra øverste etasje kan du koble av i dype hvilestoler i trygg forvissning om at alle dine kurs- og konferansebehov blir ivaretatt. Topp moderne fasiliteter, 200 hotellrom, à la carte-restaurant, lobbybar og velværesenter med

fantastisk utsikt som blant annet inneholder; treningsapparater, badstue, steambad og boblebad.

Hotellets unike beliggenhet gjør transporten til og fra konferansen både raskere og rimeligere. Når du lander på Bergen lufthavn spaserer du rett inn på hotellet og slipper å stå i kø for taxi eller flybuss. Hurtigbåten fra Stavanger, Haugesund og Stord legger til ved Flesland kai, bare 6 minutters kjøring fra hotellet (båten har korrespondanse til flyplassen med shuttlebuss).

Bare 5 - 10 minutters kjøring fra hotellet ligger store attraksjoner som Fana golfklubb, Siljustølen, Troldhaugen, Hordamuseet, Lagunen (et av Norges største shoppingsenter) for å nevne noe. I tillegg går Flybussen til Bergen sentrum like utenfor døren.

www.clarionbergenairport.no

Enige om tiltakspakke for lavere sykefravær

Regjeringen og partene i arbeidslivet er enige om en omfattende tiltakspakke for å få ned sykefraværet og en ny og mer målrettet IA-avtale.

Myndighetene og partene i arbeidslivet etter undertegning av den nye avtalen. Fra venstre: Rigmor Aasrud, FAD, Vibeke Madsen, HSH, Lars Haukaas, Spekter, Sigrun Vågeng, KS, John G. Bernander, NHO, Hanne Bjurstrøm, AD, Roar Flåthen, LO, Tore Eugen Kvalheim, YS, Knut Aarbakke, Akademikerne og Anders Folkestad, UNIO. (Foto: AD)

– Vi er enige om å øke innsatsen for å nå målene om å forebygge sykefravær og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet. Jeg er svært glad for at vi gjennom godt trepartssamarbeid har fått til dette. Det betyr at vi kan få ned sykefraværet og øke inkluderingen, sier statsminister Jens Stoltenberg.

Tiltakspakke i protokoll

Partene er enige om en tiltakspakke for å forebygge sykefravær, øke jobbnærvær og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet. Partene vil gjennomføre tiltak overfor legene, sikre tidli-

gere innsats overfor sykmeldte, bedre tilrettelegging fra arbeidsgiveres side og medvirkning fra arbeidstakere. Tiltakene legges fram i en egen protokoll som underskrives samtidig med ny IA-avtale.

Regjeringen og partene vil arbeide videre dette året med forslaget fra ekspertgruppa om at arbeidsgiverne skal medfinansiere langtidssykefraværet.

Partene er enige om at tiltakene og den videre innsatsen må gi varige resultater. Tiltakene bygger bl.a. på rapporten fra Ek-

spertgruppen, som ble levert 1. februar.

Ny IA-avtale

Partene er videre enige om at IA-samarbeidet er viktig for å oppnå overordnede mål i selskaps-, arbeidsmiljø- og inkluderingspolitikken, og at godt IA-arbeid skapes i den enkelte virksomhet. Den nye IA-avtalen løper fram til 31. desember 2013.

– Noen sykmeldte kan ikke jobbe under sykdom. For andre kan hel eller delvis jobb være helsefremmende, og passivitet

og ny IA-avtale

forlengelse sykdom. Partene mener derfor det er et mål at flere skal få gradert sykmelding. Sykefraværet skal reduseres ved at færre blir syke gjennom bedre forebygging, tilrettelegging, aktivitet og oppfølging, ikke ved å tvinge syke på jobb, sier statsministeren.

– Drøftingene har vært konstruktive og legger et godt grunnlag for det videre samarbeidet. Målene i IA-avtalen står fast, men vi har fått på plass flere nye virkemidler for å skjerpe arbeidet med å nå disse målene, sier arbeidsminister Hanne Bjurstrøm.

– Det er nå arbeidet med å få ned sykefraværet virkelig begynner. Avtalen bygger på det vi vet virker; tett oppfølging av den sykmeldte fra lege, NAV og arbeidsgiver, samt økt tilrettelegging for nærvær. Dette skal det nå arbeides systematisk med, sier arbeidsministeren.

Noen viktige tiltak i protokollen

Sykmelder (leger mv.):

- Faglig støtte/veiledning. Det innledes et samarbeid mellom berørte myndigheter (Helse- og velferdsetaten), Legeforeningen, Norsk Fysioterapeutforbund og andre relevante fagmiljøer for å utarbeide forslag til faglig støtte/veiledning for sykmeldingsarbeidet.

- Regelmessige tilbakemeldinger. Det innføres et system for regelmessige tilbakemeldinger til sykmelder om egen sykmeldingspraksis, sammenlignet med andre.
- Obligatorisk opplæring. Det stilles krav om obligatorisk opplæring i sykmeldingsarbeid for alle som skal sykmelde.

Tidlig oppfølging:

- Arbeidsgiver utarbeider oppfølgingsplaner i samarbeid med arbeidstaker, senest etter fire ukers sykmelding (nå åtte uker).
- Dialogmøte 1 i regi av arbeidsgiver skal gjennomføres for alle sykmeldte (også graderte) senest innen åtte uker (nå 12 uker). Skjeringsordningen vil bli vurdert. Sykmelder skal delta i dialogmøte 1 i tråd med folketrygdlovens § 25.5, etter innkalling fra arbeidstaker og arbeidsgiver. Sykmelder skal likevel ikke innkalles dersom arbeidstaker ikke ønsker det, og arbeidsgiver skal forespørre arbeidstaker før sykmelder innkalles til møtet.
- Bedriftsintern attføring og arbeidsrettede tiltak iverksettes tidligere i sykefraværsløpet og skal være obligatorisk tema på dialogmøte 2.

Tilrettelegging mv.:

- For å understøtte et økt krav om nærvær og aktivitet, spe-

sielt ved økt bruk av graderte sykmeldinger, understrekes det at arbeidsgiver må tilrettelegge arbeidet for den enkelte sykmeldte og at arbeidstaker må bidra gjennom medvirkning og oppfølging av aktivitetsplikten.

- Arbeidsgivers tilretteleggingsplikt iht. arbeidsmiljøloven er i dag vidtgående. Partene er enige om at det er et betydelig potensial for bedre tilrettelegging i en god del virksomheter.
- Partene i arbeidslivet er enige om at arbeidsgiver og arbeidstaker også bør legge til rette for tilknytningsaktiviteter for å opprettholde god kontakt med arbeidstakers langtidsfravær. Eventuelt kan arbeidsmuligheter i annen virksomhet anvendes når arbeidsgiver og arbeidstaker ikke finner grunnlag for tilrettelegging i egen virksomhet (for eksempel IA-plasser).
- Hovedorganisasjonene vil i fellesskap ta ansvar for utarbeiding og aktiv bruk av et verktøy for hjelp for virksomhetene i tilretteleggingsarbeidet.

Sanksjoner:

Reglene om sanksjoner overfor alle aktører skal gjennomgås og styrkes.

Ny modell for arbeidsgivers medfinansiering av sykelønnsordningen:

- Ekspertgruppa foreslo i sin rapport av 1. februar en endring i arbeidsgivernes medfinansiering, blant annet ved at arbeidsgiverne skulle delfinansiere langtids hundre prosent sykefravær.
- Partene er enige om at en endring i medfinansiering i tråd med ekspertgruppas prinsipper kan bidra til å styrke arbeidsgivers oppfølging av og tilrettelegging for langtids-sykmeldte, og medvirke til at hovedregelen blir gradert sykmelding.
- Partene vil komme tilbake til dette i løpet av inneværende år. Dagens ordning videreføres inntil partene er enige om noe annet.

Annet:

Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd vil drøfte et mulig samarbeid om å etablere et senter for arbeidsnærvær og inkludering.

Ny og mer målrettet IA-avtale

- Den nye IA-avtalen løper fram til 31. desember 2013. Klausulen for oppsigelse i dagens avtale videreføres.
- De tre delmålene i dagens avtale videreføres: Redusert sykefravær med 20 prosent i forhold til nivået i 2. kvartal 2001, økt sysselsettingen for personer med redusert funksjonsevne og 6 måneders lengre yrkesaktivitet for seniorer i forhold til 2009.

- Avtalen målrettes sterkere mot de enkelte virksomhetene. Det settes mål på virksomhetsnivå knyttet til delmålene i avtalen. Det skal avholdes to møter i året i den enkelte virksomhet som kun har IA på dagsorden.
- Det satses dessuten på langt bedre oppfølging av avtalen på sentralt nivå. Partene og myndighetene skal rapportere om innsats og resultater til Arbeids- og pensjonspolitisk råd to ganger i året.
- Det settes ned en egen oppfølgingsgruppe og en faggruppe under Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd for å sikre bedre oppfølging.
- Det samlede nivået på de økonomiske virkemidlene i dagens IA-avtale videreføres. Arbeidsdepartementet vil drøfte omfang og innretning av ordninger i IA-avtalen som nå utløper i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd.
- Ordningen med utvidet egenmelding i IA-virksomheter videreføres.
- Regjeringen vil ikke foreslå endringer i sykelønnsordningen i avtaleperioden med mindre partene er enige om dette.

ADVOKATFIRMA
Wangensteen, Wigemyr & Co DA

Firmaet er blant de største advokatfirmaer på Sørlandet. Våre 11 erfarne advokater yter bistand innenfor de fleste rettsområder:

Alminnelig forretningsjus * Fast eiendoms rettsforhold
Odelsrett * Bygge- og reguleringsaker * Bobehandling
Erstatningsrett-personskade * Yrkesskader/-sykdommer
Forsikringsrett * Trygderett * Strafferett * Arbeidsrett
Skatte- og avgiftsrett * Familie, arv og skifte

Våre advokater:

* Helge Wigemyr	* Johan F. Gjesdahl
* Reidar Wangenstein	* Ivar Sveen
* Solveig Løhaugen	* Bjørgulv Rygnestad
* Yngve Andersen	* Erik Ottemo
* Kai Knudsen	* Inger Johansen
* Sverre Ellenes	

Telefon 38 17 87 10 – Faks 38 02 04 58

Vestre Strandgt. 32, pb. 716, 4666 Kristiansand

ADVOKAT GRUPPEN
SAMARBEIDENDE ADVOKATER
TØNSBERG-SKIEN-ARENDAL-KRISTIANSAND

Minneord over Rune Bergmann

Det er med sorg vi mottok meldingen om Rune Bergmanns bortgang, født 9/9-1953, bare 57 år gammel. Han var en positiv person med en aura rundt seg. Vi som var hans mange venner og familien, minnes han med sorg. Ellen og jeg fikk den glede å oppleve Runes gjestfrihet, da han i mange dager viste oss rundt i Albir-området. Rune var en av de første Phillips-ansatte som bosatte seg i Spania i 1984, på grunn av helsen. Det var spesielt fjellene han likte og området Sierra Bernia. Der var han ofte på tur, for å få nye krefter. Rune ønsket at hans aske skal spres i Sierra Bernia.

Rune har vært borte i det meste og har kjempet en lang kamp mot sykdommen, uten først å vite at det var jobben som hadde gjort han syk. Den første knekken fikk han under oppryddingen etter Bravo-utblåsing, da han vasset rundt i olje og oljedamp. Det er nå mange som har fått liknende problemer etter utblåsing i Mexicogolfen. Han måtte ut av jobben i 1987, da klarte han ikke mer. Da han ble klar over grunnen til sin yrkessykdom kjempet han en årelang kamp for rettferdig behandling. Han var for syk til å være i fast arbeid og var derfor uten fast inntekt i mange år. Han måtte ta strøjobber for å overleve. Han måtte låne av familie og venner, men betalte tilbake med renter da han fikk uføretrygd i 2006. Nå følte han at livet gikk lettere og hadde råd til å få behandling for sin yrkessykdom, en behandling som gjorde ham betraktelig bedre. Hans familie og venner husker en som alltid var hjelpsom og tenkte på andre først.

Rune var en ressurs i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening og en flittig artikkelskriver i Syndrom. Mange av artiklene handlet om hvordan en skulle få bedre helse. Det offentlige helsevesenet hadde ingen behandling å tilby de skadde. Derfor måtte han forsøke alternativt helsetilbud. Han ga råd etter å ha prøvd ut behandlingene selv.

Vi lyser fred over Runes minne.

Øystein Haugland

Penger å tjene for A.L.F

Vi har nå muligheten til å skaffe A.L.F noen ekstra inntekter som kan brukes på veiledning/like-mannsarbeid, dette vil igjen komme medlemmene våre til gode.

Vi har fått forespørsel fra vår leverandør av hjemmesiden om A.L.Fs medlemmer mot en provisjon kan selge hjemmesider til andre organisasjoner på provisjonsbasis.

Har dere en mulig kjøper kontakter dere Bent Bentsen red. www.alfnorge.no som vil bistå med aktuell informasjon og vil formidle kontakt til Ny-web.

All provisjon for salg av hjemmeside skal utbetales til A.L.F.

A.L.F har medlemmer over hele Norge pluss noen i utlandet. Alle er vi forskjellige og har ulike interesser. Det vil si at vi er medlemmer i ulike organisasjoner, har naboer, venner osv. Det samlede kontaktnettet vårt er enormt stort.

Dette er en mulighet, BRUK DEN!

Hovedstyret har behandlet denne saken og støtter tiltaket.

Bent Bentsen kontaktes på:
E-post: nodevig@online.no
Telefon: 90 08 74 58

Vervekuponger

Hovedstyret har fått laget vervekuponger Disse er i et format på 15x10,5 cm Hver blokk inneholder 5x5 med rubrikker og kvitteringsfelt.

Hvert lokallag får tilsendt for bruk i lokal-laget.

Pins

A.L.F Hovedstyre har innhentet tilbud på pins. Dere husker vel merket vi hadde og bar med stolthet da vi het (LFFL) Landsforeningen for løsemiddelskadde.

LFFL-merket, her sammen med NHF-nål

Vi ønsker nå en tilbakemelding på dette fra dere på interesse for nye pins, slipsnål 60mm eller mansjettknapper. Det leveres også gaveeske luksus, som er fin dersom foretnings-forbindelser får noe av dette som gave. Pris blir for pins rundt kr. 50,- + porto Send bestilling til frode@alfnorge.no

PS. Leveringstid ca 4 uker etter felles bestilling.

A.L.F Advokatutvalg

A.L.F Advokatutvalg består av Svein Rokkones og Jan Bjørn Isaachsen, og vil vel for mange fortone seg som et stillestående utvalg.

Dette er ikke tilfellet, vi beveger oss, om enn ikke med stor fart. Vi har erfart at dette ikke på noen måte er et enkelt område å bevege seg inn i.

Det har ikke vært mulig å få tilbakemeldinger fra våre medlemmer med referanser til advokater som gjør en god jobb innen dette fagfelt, utover de to advokatfirmaer vi pr. i dag anbefaler.

Fagfeltet yrkessykdom/yrkesskade krever stor kompetanse innen NAVs regelverk, medisinsk utredning og forsikringsoppgjør, og det er vel forsikring som krever mest kompetanse og stiller størst krav til arbeidsinnsats.

Vi følger en spesiell sak med argusøyne nettopp for å skaffe oss erfaring om hva som egentlig skjer og hvordan forsikrings-selskapene forholder seg til erstatningsutbetalinger til våre medlemmer.

Hva vi mener om dette kan vanskelig settes på trykk, men vi kommer tilbake til hele prosessen.

Men vi inviterer advokatfirmaer som innehar spesialkompetanse innen dette fagfeltet til å ta kontakt med oss for eventuelt å bli innlemmet i vår anbefalte advokatgruppe.

Og vi ønsker igjen å få tilbakemeldinger fra våre medlemmer om deres opplevelser av advokatbruk.

*Med vennlig hilsen
For A.L.F Advokatgruppen*

*Svein Rokkones
Jan Bjørn Isaachsen*

Nye medlemmer

Syndrom ønsker alle nye medlemmer velkommen til Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F)

Oslo	2	Hordaland	2
Akershus	1	Møre og Romsdal	1
Østfold	1	Sogn og Fjordane	0
Hedmark	0	Sør-Trøndelag	5
Oppland	0	Nord-Trøndelag	2
Buskerud	2	Nordland	3
Vestfold	1	Troms	1
Telemark	4	Finnmark	1
Aust-Agder	1		
Vest-Agder	5	Hittil i år	39
Rogaland	7		

Dette er nyinnmeldte frem til 7.6.2010.

15 års erfaring med

- Erstatning
- Yrkesskader/-sykdom
- Trafikkskader
- Forsikring
- Arbeidsrett
- Trygd
- Fast eiendom
- Ekspropriasjon

**ASKER-
ADVOKATENE**

Postboks 84 - 1371 Asker
Telefon 66 90 70 80 - Faks 66 90 70 81

Adv. BUGGE

Timeavtale 90 97 21 90 (mobil)
jb@askeradvokatene.no - www.askeradvokatene.no

Variert kosthold?

Mor har alltid ønsket seg et drivhus. Hun har alltid ment at hun har grønne fingre, og de hører hjemme i et drivhus.

Mange forsøk har blitt gjort på å få grønne vekster til å spire i Mor Norges karrige jord, med skiftende hell. Men mor har et ukuelig pågangsmot, og en misunnelsesverdig optimisme. Når hun etter å ha sådd purreløk høster gressløk, vel, da må det være noe i veien med jorda, eller kanskje de hadde puttet feil frø i posen? Det er mye rart som kan skje.

Etter å ha sett og opplevd et drivhus fullt av store saftige agurker; sår mor agurk. Det ble ikke helt etter forventningene. Det kom to blad, og de neste to ble tatt av ei regnbyge før de fikk utvikle seg til noe mer.

Det var da mor begynte å drømme om et drivhus. For noen fortonte dette seg som mas. Når man ønsker seg noe har man en tendens til å snakke om det og. Tomater ble prøvd i krukker utendørs på Vestlandet. Produktene av dette lignet veldig på disse søte små babytomatene som vi får kjøpt.

Etter å ha flytta til Østfold vil mor prøve på nytt. Ettersom mor gikk arbeidsledig den vinteren så sådde hun både tomatfrø og paprika. Mange frø kom i jorda og like mange planter kom opp! Det formelig flommet over av

tomatplanter med sin særegne duft som ligner umiskjennelig på kattepiss! Mor var fullstendig uforberedt på voksevnene til frø sådd på østlandet!

Hun skulle tjene seg litt attåt-næring på disse plantene, tenkte hun. Det etterlengtede drivhuset ble innflyttingsklart i mai, og så kunne kjøperne komme! For å kjøpe tomatplanter vel og merke. Som et lite apropos kan nevnes at i mellomtiden kom mor i fullt arbeid, i tillegg til sine ca 300 planter.

Vegvesenet satte foten ned for skilt ved veien, det kunne komme til å hindre trafikken!?!?! Gid det var så vel! Man skulle nok ha tatt en markedsanalyse; for kjøperne glimret med sitt fravær! Men hva skal man vel med slike moderne greier når man har optimisme? For nå tror mor at hun helt sikkert skal få selge «fruktene» på disse plantene. Hvem vil ikke ha usprøyta paprika og tomater til høsten? Sikkert alle menn og kvinner!

Men som en liten helgardering har hun nå begynt å planlegge et kosthold bestående stort sett av tomat! Hun er imponert over sin egen fantasi når det gjelder hva tomater kan brukes til.

Dagens meny kan komme til å bli omtrent slik:

Man starter dagen med et glass nypresset kald tomatjuice, etterfulgt av hjemmebakket grovbrød ispedd x-antall tomater.

(Det har jo blitt så populært med grønnsaker i brød). På brødskivene selvsagt tomatskiver og egg med salt og pepper. Eller bare tomatskiver med sukker; en vestnorsk delikatesse. Som drikke til maten tar man varm uttynnet tomatsaft.

Formiddagsmat består av ren frukt, dvs. tomater og paprika, så mange du vil ha.

Middagen kan bli spennende! Hva med ostegratinerte tomater på paprikaseng med en sterk krydret tomatsaus (hjemmelaget). Ved siden av; tomatsalat selvfølgelig!

Etter å ha brukt kvelden til å konservere, fryse og lage tomatmatchutney, tomatpizza og annet snadder kan det smake godt med en aperitiff. Har noen smakt tomatis? Ikke hun heller. Men hun har en bestemt følelse av at denne høsten får hun prøve alt som kan lages av tomater. Til selskap og fest kan man bruke tomatterninger i sukkerlake med strøssel på. Nam nam!

Det har alltid blitt spøkt med i familien ved hennes utallige gartnerforsøk at hun må kontakte Gartnerhallen. Denne gangen blir det kanskje noen som får spise i seg disse orda.

En ting er sikkert; etter denne kuren blir det lenge til blodprosenten hennes går ned! Så ta en tomat!

Anne Grethe Fure

Årsmøte i A.L.F Oslo

Årsmøtet i A.L.F Oslo ble i år kombinert med medlemstur til Kiel.

A.L.F Oslo fikk i 2008 tildelt midler fra Helse Sør-Øst til utvikling og produksjon av en brosjyre som skulle henvende seg til skoleungdommer. Brosjyren skulle advare ungdommer om de farene lemfeldig og uvetting bruk av kjemikalier medfører. Vi valgte å sende denne ut til alle avgangsklassene i ungdomsskolene i Oslo. Brosjyren ble også presentert på turen. Dette gjorde at vi hadde møterom i 3 timer dag 1 og det samme dag 2. Årsmøtet gikk derfor over 2 dager.

Dag 1 var programmet forskjellige informasjonen og foreningens oppbygning med særlig hensyn til veiledningsgruppens arbeid.

Dag 2 var det i tillegg til årsmøtet presentasjon av den nye brosjyren samt debatt om farene

ved Oslo kommunes (enkelte bydelers) frislipp av graffiti-vegger uten at man samtidig tilbyr ungdommene relevant verneutstyr eller på annen måte advarer i forhold til eksponeringsfarer ved uhemmet bruk av spraylakk. Brosjyren ble godt mottatt av medlemmene.

A.L.F Oslo har i de senere år ikke hatt noen god økonomi og vi har snudd på krona fra dag til dag. Bingoinntekter gjorde at vi endelig kunne gjøre noe for medlemmene. Turen var ikke bare et årsmøte, den var mer en inkluderende bli-kjent-tur. Derfor brukte vi mye tid sammen etter møtene og hadde gode diskusjoner også over middagene. Turen i seg selv er ganske lang og avslappende. Vi fikk inntrykk av at dette også smittet over på medlemmene som fikk seg en tidlig vårtur til Kiel.

*Hilsen Geir Werner,
gjenvolgt leder A.L.F Oslo*

Roll-up med bilde av forsiden på brosjyren som skal deles ut til avgangselevne i Osloskolen.

Fellesmøte mellom A.L.F Aust-Agder og A.L.F Vest-Agder

Et utsnitt av engasjerte tilhørere.

Onsdag 28. april hadde A.L.Fs lokallag i Aust-Agder og Vest-Agder avtalt felles møte i Frivillighetens hus i Kristiansand. Tema for kvelden var: ”Gamle og nye regler omkring folketrygdens pensjonsordninger” og ”Fremtidige felles arrangementer A.L.F Aust-Agder og A.L.F Vest-Agder.

I Vest-Agder sendte vi ut ca. 70 invitasjoner til medlemmene, og i Aust-Agder ble medlemmene invitert gjennom telefonen. Tenk! 15 personer fra Aust- og Vest-Agder møtte frem. Vi som var til stede på møtet fikk høre NAV-leder Birkenes, Erling Aasen, og seniorrådgiver Arne August Larsen, NAV Aust-Agder, fortelle om den nye endringsloven til Folketrygdloven som trådte i kraft 1. mars 2010, og hvilke utfordringer, mulig-

heter og plikter dette medførte for brukeren og NAV. En stor takk til to engasjerte foredragsholdere!

Det har ikke vært gjennomført felles arrangement på Sørlandet i A.L.F på mange år, og det var med forventning at neste punkt på temalisten ble diskutert. Kort oppsummert ble det enig-

het om at lokallagene gjensidig inviterte hverandre til sine planlagte arrangementer. Det er kort vei mellom Aust-Agder og Vest-Agder etter at vi fikk ny motorvei mellom Kristiansand og Grimstad.

Det var med forventning at dette møtet ble gjennomført. NHF Agder hadde flyttet inn i nye lokaler i Frivillighetens hus i desember 2009. Huset inneholder lokaler som er hensiktsmessige å holde møte i, og vi i A.L.F på Sørlandet ville prøve denne muligheten.

A.L.F på Sørlandet vil takke Oddvar Skoland (regionkontorleder) som tok vel i mot oss. Medlemmer i NHF Agder er heldig som har mulighet til å samles i et så flott hus som Frivillighetens hus er.

Bent Bentsen

Oddvar Skoland (til venstre) og Lars Kristian Hille.

Ikke lenger livredd for data

Konsentrerte deltagere følger instruksene på storskjerm, før de prøver seg på egen maskin.

Av Jan Arne Dammen

I samarbeid med Elevhjelperen UB på Åssiden Videregående Skole arrangerte A.L.F. Buskerud (Arbeidsmiljøskaddes Landsforening) datakurs for medlemmer.

Databruk kan virke skremmende for mange som ikke har tatt seg tid eller hatt mulighet til å sette seg inn i bruken. Foreningen ønsket å tilby et kurs som kan

få flere medlemmer til å benytte seg av den nye teknologien.

Kurset som gikk over 3 dager og hadde plass til 15 deltagere, ble fort fulltegnet. Noen hadde sitt første møte med datatastaturet på dette kurset, mens andre hadde litt kunnskaper. Interessen og iveren blant kursdeltagerne var det ikke noe å si på.

De fikk en innføring i generell databruk og om internett og sik-

kerhet. De fikk også veiledning i bruk av nettbank og mange så fram til å kunne begynne med å betale regningene via nettbanken. Deltagerne fikk ikke fullrost de unge instruktørene som var flinke til å lære bort og ikke minst utrolig tålmodige.

Da vi spurte om hva som var vanskeligst på kurset, var svaret nærmest samstemt, å huske det.

Følg med på A.L.Fs nettsider - www.alfnorge.no

Årsmøte i A.L.F Vest-Agder

Fra venstre: Oddvar Myhre, Kai Udland og Jan Bjørn Isaachsen.

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening i Vest-Agder avholdt sitt årsmøte 16. mars på Orelunden Omsorgsenter i Mandal.

Det møtte 17 medlemmer og ledsagere i tillegg til gjest fra NHF, region sør, Berit Johansen og kveldens foredragsholder, homøotoxiolog Irene Ellefsen fra Alternativ Senter i Mandal.

A.L.F Vest-Agder har tradisjon for raske årsmøter med stor enighet og slik ble det også denne gangen med bare enstemmige vedtak og avstemninger, og valgkomiteen hadde hatt en relativt enkel jobb ved at alle som var på valg var villige til å ta gjenvalg.

Etter den formelle delen av årsmøtet var unnagjort var det tid for sosialt samvær med kaffe, smørbrød og bløtkake, samt foredrag.

Dagens foredragsholder Irene Ellefsen er utdannet homøopat og med tilleggstudannelse som homøotoxiolog.

Hun holdt et meget interessant foredrag med adgang til spørsmål og berørte ulike emner

innen ernæring og fysisk fostring.

Vi fikk mange opplevelser og innspill rundt ting vi sjeldent tenker på i en travel hverdag, og ikke minst fikk vi fortalt at våre forfedre nok visste mye om ernæring, om enn kanskje ut fra erfaring gjennom generasjoner.

Det at vitaminer ofte forsvinner fra produkter når de blir lagret lyst, og at vår forfedre for å bevare dette brukte mørke og kalde kjeller til slik lagring.

Vitaminer og mineraler hindrer mangeltilstander. Ved koking av grønnsaker er det viktig å bruke kokevannet i den videre tilberedning fordi vannet har tatt til

Leder overrekker kveldens foredragsholder, Irene Ellefsen, blomster.

NYTT FRA LOKALLAGENE

seg mye vitaminer og mineraler fra produktene.

For å fjerne bakterier i bukspyttkjertel og tolvfingertarm kan man ta en toppet teskje Natron i lunkent vann morgen og ettermiddag i opptil 3 måneder.

Nedbør med en PH-verdi på 2,5 er lik eddiksyre.

C-vitaminer er godt for røykere som avgiftning ved et inntak av 2 gram pr. dag

Vi trenger ulike vitaminer, anti-oxydanter og mineraler for å opprettholde en god almenntilstand, og blant disse nevnte hun selen, A-, E- og C-vitaminer, sink og kadmium.

Leder overrekker kveldens møteleder, Berit Johansen fra NHF Agder, blomster.

Selen forebygger kreft og binder kvikksølv.

Magnesium og B-vitaminer forhindrer vårslapping.

HCL syretabletter hjelper mot oppblåst mage.

Cola light er mer skadelig enn vanlig Coca Cola.

Ellers kunne hun anbefale å ta blodprøver, gjerne hver 3. måned for å sjekke kolesterol, lever, vitamin og mineraltilstand.

Møtet ble avsluttet i 2200 tiden og alle sa seg fornøyd med både årsmøtet og det sosiale samværet.

*Jan Bjørn Isaachsen
ref*

Fra venstre: Egil Gjerdal, Jarl Sund og Svend Wettestø.

A.L.F Telemark

Stjerne i Porsgrunn og løsemiddelskadde i Telemark dro sammen på 4-dagers busstur til Tyskland.

En underlig blanding vil vel noen tenke, men rådløse har aldri noen av gruppene vært. Og når det nå var slik da at begge grupper ville på samme bussturen, men ikke hadde nok deltakere, ja så slo vi oss sammen og ble mange nok i den store, fine, nye bussen fra Teletur. Det gikk kjempebra det. Kjemien stemte fra første møte og holdt seg alle 4 dagene. Vi hadde det festlig hele tiden fra start til slutt.

Teletur stilte med sjåfør Kjell og guide Jorunn, og som team var de to helt fantastiske. Så fin tur har vi ikke hatt noen gang før og får det vel knapt heller senere. Full av opplevelser, ny og til dels helt ukjent informasjon om historien til stedene vi besøkte. Ukjente detaljer for

oss, som bare den rutinerte og topp profesjonelle guiden kjente til fra personlige bekjenskaper og opplevelser i sitt interessante liv rundt om i verden. Hun delte mye med oss fra egne kilder, og vi fikk med oss mange "perler" fra historien både før og etter Berlinmurens fall.

Turen fulgte denne ruten: Grenland - Sandefjord - Strømstad - Göteborg med stopp i Sjømannskirken for omvisning og de obligatoriske vaflene. Videre til Trelleborg og ferge til Travemünde med overnatting ombord.

Neste morgen: Til Schwerin og til Lübeck med overnatting der, og tredje overnatting i Wismar. Hjemreisen gikk via Puttgarden med ferge til Rødbyhavn i Danmark, innom København - Helsingør - Helsingborg og så strake vegen mot Strømstad, ferge til Sandefjord og hjem til Grenland.

I byene vi besøkte var det lokal byguide i tillegg til vår egen Jorunn. Sistnevnte var med i bussen fra start til slutt. Det fører for langt å beskrive alle de flotte opplevelsene vi hadde. Vi kan bare trekke fram litt. Jorunn hadde detaljerte kunnskaper om livet for befolkningen i Øst-blokklandene både før og etter murens fall. Detaljkunnskap om innredningen av alle enecellene i fengselet og eiendommelige regler som gjaldt der og som alle fangene måtte forholde seg til. Hun hadde selv fått dette overlevert fra en av de såkalte "angiverne" som var myndighetenes store skrekk. De samme myndigheter så en potensiell angiver i hver eneste innbygger.

I Schwerin som er "de syv sjøers by" selv om de ligger noe unna kysten, besøkte vi "Slottet", noe alle besøkende må gjøre. Det er byens stolthet, og det flotteste byggverk de har der. Det ligger på en øy i Schwerin-sjøen. Det som var veldig bra her var at alle fikk utdelt "høreapparat". Alle hørte helt tydelig hva guiden sa selv om hun brukte vanlig innestemme. Det var fint. Tenk om det kunne være slik i museer her hjemme også.

Senere på dagen entret en lokalguide bussen og tok oss med på en rundtur i byen. Gammel og ny bebyggelse, og vi ble fortalt mye interessant. Noe av turen foregikk til fots.

NYTT FRA LOKALLAGENE

Samme dag måtte vi videre til Lübeck som kalles "Hansabyenes dronning". Her var det også lokalguide med oss på byvandring, og her skulle vi overnatte. Med en del tid til egen rådighet var det mange valg å gjøre. Den berømte marsipanen byen smykker seg med og som gir den PR, den butikken var de fleste innom. Mengder av marsipanfigurer i alle størrelser og med mye symbolikk. En kunne finne en figur som passet perfekt til en spesiell person hjemme - hjerter, firkløver, fyrtårn, engler, fugler, fisker og selvsagt griser i tillegg til mer nøytrale ting. Noe fikk nok de fleste med seg.

Bra hoteller og god mat var det hele vegen, men smaken på rettene var mange ganger ganske spesiell. En kunne få seg noen overraskelser, men en tar skikken der en kommer selv om det er surkål i fiskestuingen.

Den tredje dagen, etter noen timer til egen disposisjon, dro vi til Wismar. Byen som ble lig-

gende øst for delelinjen etter 2. verdenskrig og hvor svenskene har satt sitt historiske preg. Fin ettermiddags-opplevelse med lokalguiden før middag, og deretter tidlig til sengs grunnet den lange hjemreisen dagen etter.

Og lang var den, men vi skal si det gikk unna, med sang og lek, bingo og gode historier som noen hadde mange av, og vakert landskap hele vegen.

København skulle vi bare kjøre gjennom grunnet tidspress, men

du store verden hva guiden rakk å få fortalt oss likevel. Det var ting vi ikke visste selv om vi har besøkt København med guide før. "Den lille Havfruen" var på Kinabesøk i anledning en utstilling. Man savner henne, hun tilhører København og bør sitte der på den stranda hvor hun hører hjemme. Til høsten gjør hun det!

Så gikk det strake vegen mot Strømstad og ferge igjen til Sandefjord, og vi rakk hjem igjen tidsnok til at de fleste fikk med seg avstemmingen på Grand Prix.

Fin tur som kan anbefales på det beste, det mente begge gruppene. Det var hjertelig avskjed når noen gikk av bussen og ønsker om å møtes på tur en annen gang.

*A.L.F Telemark
Else*

Advokatfirmaet Nidaros DA

MNA

Har du fått helseplager som følge av jobben?

Ring oss for å høre om du kan ha krav på erstatning!

Vi har spesialisert oss på slike saker gjennom 15 år.

**Advokat Ivar Chr. Andersskog
Advokat Bjørn M. Brauti
Advokat Robert Helberg
Advokat/MBA Hasse Benberg
Advokat Mads Midelfart
Advokatfullmektig Marit Figenschau
Advokatfullmektig Sigve Stokka**

Advokatfirmaet Nidaros DA, Kjøpmannsgt. 19, 7013 Trondheim, Norway

Telefon +47 73 87 99 99 - Telefaks + 47 73 87 99 98

E-post: post@nidarosda.no - www.nidarosda.no

Mer HMS med YARA

Toksisk gass kan utgjøre en betydelig kjemisk helserisiko i mange arbeidssituasjoner, Yara tilbyr Nutriox®-konseptet som består av:

Rådgivning

Vi tilbyr individuell rådgivning, seminarer og foredrag for å øke kunnskapen om årsaker, konsekvenser og mulige behandlingsmåter av meget toksisk gass som hydrogensulfid (H₂S) med relatert risiko for lukt og korrosjon.

Kartlegging

Tilstrekkelig dokumentasjon av gasskonsentrasjonen er nødvendig for å være i tråd med arbeidsmiljøloven og for å bestemme riktig tiltak. Vi tilbyr kartleggingsprosjekter som innbefatter befaring, utleie av måleutstyr og kartleggingsrapporter.

Behandling

Avhengig av situasjonen vil vi anbefale behandling av de underliggende årsakene. Det er ofte nødvendig med kontrollert dosering av tilsatsstoffet Nutriox® som biologisk hindrer gassdannelse i avløpsvann, slam og annet avfall. Nutriox® er en høyren, ikke merkepliktig nitratløsning som produseres i Norge.

Hvis du er interessert i mer informasjon kontakt oss på telefon 24 15 70 00

www.yara.no

Likemannsbåten

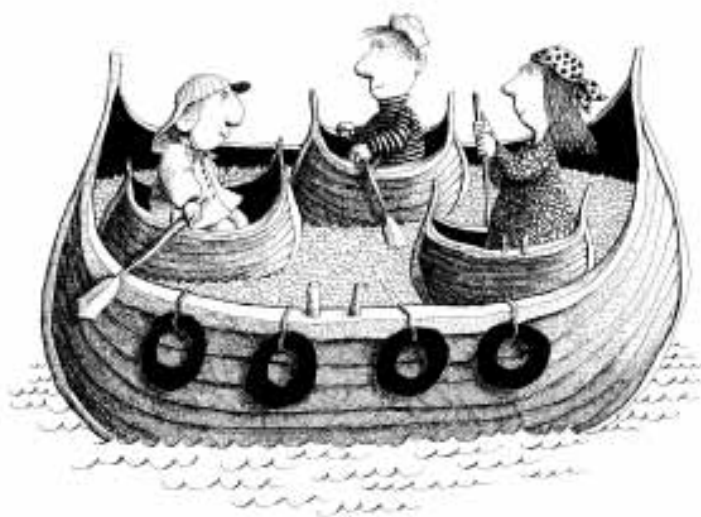
Hei alle sammen!

Sender en sommerhilsen til alle A.L.F-medlemmer med familier.

Det er mange som sliter med sitt usynlige handikapp, og det er ikke måte på hva mange må gå igjennom i form av utredninger av mange slag. Hele prosessen tar så lang tid at mange gir opp underveis. Dette er en rå og urettferdig behandling av folk som er blitt skadet gjennom en jobb som de var stolt av og glad i.

Jeg må bare få minne om at en detaljert og utfyllende yrkeshistorikk er helt avgjørende for å få stilt en riktig diagnose. Dette kan du få hjelp med fra veiledere i A.L.F.

Jeg og min mann Svein er med i den landsdekkende veiledningsgruppa, der Jan Bjørn Isaachsen er en kjempeflink leder som det er en fornøyelse og samarbeide med.

Jeg må bare få takke for at A.L.F finnes, slik at man kan finne støtte og hjelp hos hverandre.

Jeg og Bjørn Brustad A.L.F Sør-Trøndelag er med i brukergruppa på arbeidsmedisinsk avdeling St Olav, og det er utrolig spennende og lærerikt å være med der.

Er det noe du lurer på, eller føler behov for en prat, så ikke vær redd for å ta kontakt. Vi trenger hverandre og sammen er vi sterke.

Så til slutt vil jeg ønske oss alle en god sommer.

*Vennlig hilsen
Marit Rokkones*

ADVOKATFIRMAET
NORMAN & CO ANS

ETABLERT 1878

**Helge Husebye Haug
Kjell Inge Ambjørndalen
Jane M. Ytreøy Grøndalen
Julie Høydal Davik**

M.N.A

E-post: advokatfirmaet@norman-co.no
www.norman-co.no

PERSONSKADE
YRKESKADE
PASIENTSKADE
FORSIKRING
PROSEDYRE

Kontoradresse:
Huitfeldtsgt 4
0253 Oslo

Telefon
22 12 11 80

Telefaks
22 12 11 90

KOSTHOLD OG ERNÆRING

Av Rune Bergmann
runebergmann@yahoo.com

Jeg har tidligere snakket om det jeg kaller "Grunnpilarene til God Helse" og nå har vi kommet til dette som omhandler kosthold og ernæring.

Som med de fleste ting som har med kropp og helse å gjøre, så vil man se at når det gjelder ernæring så strides de lærde i lange baner, så her får man virkelig bruke vett og forstand og god magefølelse.

Så lenge man er forholdsvis ung og ved god helse så tror jeg de fleste av oss kan slippe unna med å spise og drikke det meste uten et altfor stort besvær. Det er når helsen begynner å svikte at man blir mer var for at ting man tidligere tålte godt plutselig volder besvær.

Mange har til og med funnet at en omlegging av kostholdet har forbedret helsetilstanden betydelig.

For min egen del fikk jeg erfare at ved en total omlegging av kostholdet gikk jeg ned 30 kilo på under to år uten å gå sulten en eneste dag. Jeg har alltid vært glad i god mat og det er jeg fortsatt, det er bare innhold, rekkefølgen og sammensetningen jeg har forandret på.

I min bokhylle har jeg flere bøker om ernæring, men de to som har vært mest til hjelp for

min egen forståelse er Dr. William Howard Hay og Dr. Peter J. D'Adamo.

Dr. Hay er kjent for den såkalte Hay-dietten som handler om å kombinere riktige matgrupper for en best mulig fordøyelse og forbrenning og for å unngå at kroppen blir for syrebasert.

I grove trekk går dette ut på at proteinrik mat, gruppe A, som kjøtt, fjærkre, fisk, egg, ost og yoghurt ikke kan kombineres med karbohydrater, gruppe C, som brød, poteter, pasta, ris, sukker, kjeks og kaker.

Nøytralt i mellom disse to, gruppe B, står det meste av grønnsaker, nøtter, smør, krem og oljer og disse kan spises sammen med både det på A-listen og C-listen. Dette er bare i helt grove trekk og man må sette seg inn i den fulle versjonen om man vil bruke denne dietten.

Så har vi Dr. Peter J. D'Adamo som ble verdensberømt med boken "Eat Right for Your Type". Det han har studert og forteller om i et språk som alle kan forstå, er hvordan folk med forskjellige blodtyper også har totalt forskjellige metabolisme (stoffsifte).

De fleste nordmenn jeg kjenner har ikke den minste peiling på hvilken blodtype de har, men det er ikke noe vanskeligere

Rune Bergmann

enn et lite stikk i fingeren for å få klarhet i dette. I utlandet vet de fleste om sine blodtyper like mye som de vet hvilket nummer de bruker i sko og da er det så mye enklere å forholde seg til blodtype-dietten.

Jeg har hørt at denne boken finnes på norsk også, men et raskt søk på en norsk søkemotor ga meg bare den engelske versjonen så dere får spørre i deres lokale bokhandel.

Det er virkelig verd et lite studium om man tar sin egen helse på alvor. Selv fant jeg flere av de matvarene som jeg har hatt motstand eller direkte aversjon mot å spise gjennom hele livet under den listen som min blodtype slett ikke tåler.

Poenget med å finne ut alt dette er at spiser man mat som vår personlige metabolisme ikke kan håndtere til fulle, vil det over tid danne seg store mengder med toksiner i kroppen som etter hvert vil lagre seg i ledd,

fettvev og som avleiringer både her og der hvor det ikke hører hjemme.

Legger man så om dietten og selvfølgelig drikker rikelig med rent vann og får seg litt mosjon, ja så vil kroppen gradvis kunne begynne å skille ut all den elendigheten som har hopet seg opp over årene.

Når vi er inne på dette temaet om ernæring er det et par andre ting jeg føler det er ganske viktig å ta med, nemlig enzymer og tarmbakterier, da disse har en direkte innvirkning på hvordan kroppen kan nyttiggjøre seg maten vi spiser.

Kroppen produserer selv en lang rekke enzymer for alle slags formål fra det å bryte ned maten i fordøyelsesprosessen til det å sette sammen nye forbindelser for oppbygging av nye celler og strukturer. Denne naturlige enzymproduksjonen har en tendens til å gå gradvis ned med alder, men den kan også brått ødelegges gjennom påvirkning av kjemikalier, løsemidler og bruk av mange typer medisiner.

Mange andre typer enzymer får vi i oss gjennom kosten vi spiser og disse spiller da også en vesentlig rolle i hvordan kroppen videre kan nyttiggjøre seg maten. Problemet med disse enzymene er at de er veldig følsomme for varme og ved ca 56 grader C er det ikke mye fart i dem til å gjøre noe som helst nytte for seg.

Dette er derfor grunnen til at de fleste eksperter er enige om at vi trenger å få i oss så mye frisk frukt og grønnsaker som mulig. Enzymene er da sprell levende og hjelper oss maksimalt i å få en god fordøyelsesprosess og forbrenning og det er derfor at vi kaller dette for levende mat.

Så var det tarmbakteriene da. Vi har en hel verden av alle slags bakterier som lever i tarmsystemet vårt og når de er i en harmonisk balanse er de til god hjelp for kroppen og hvordan vi kan nyttiggjøre oss næringen i maten vi spiser. Mange vitaminer og mineraler er faktisk helt avhengig av tarmbakterienes aktivitet for å kunne dannes eller tas opp i kroppen.

Så kommer dagen da vi får vår første antibiotika kur..., kanskje også den andre og den tredje kuren følger i rask rekkefølge og da er det slutt på balanse og harmoni i tarmkulturen. Noen bakterier er mere resistente enn andre og det er ikke nødvendigvis de som er på vårt parti som overlever. Etter dette er det stort sett berg og dalbane for de fleste av oss og inntil nylig var det veldig få leger som i det hele tatt tenkte på dette.

Har selv opplevd leger som har ledd av meg når jeg har brakt dette temaet på bane i forbindelse med et kronisk Candida-problem og da må man jo bare finne ut av ting gjennom andre kanaler. Heldigvis finnes det naturleger og andre praktikanter

som har god greie på disse tingene hvor man kan få saklig og kyndig veiledning.

Vil man ikke gå så langt kan man gardere seg litt med en tur på en helsekost butikk og der vil man kunne få kjøpt gode tilskudd for en balansert bakterieflora. På samme sted kan man også få kjøpt enzymtilskudd og da kan man være på god vei til en bedret helsetilstand.

Her på tampen må jeg også ta med noen ord om sinnstilstanden vår. Sitter vi ned i fred og harmoni og viser en oppriktig takknemlighet for maten vi spiser, riktig koser oss med den, gir oss tid til å nyte de forskjellige smakene, ja så har nyere vitenskapelig forskning gode nyheter til oss. Det finnes flere studier som viser helt tydelig at den slags holdninger til maten vi spiser gir det beste næringsopptaket og hjelper alle de andre forbrenningsprosesser i samme slengen.

Disse tingene jeg nå har nevnt vil nok beklageligvis ikke i seg selv ordne opp i problematikken rundt løsemiddelskader og den slags ting som mange av oss strir en bitter kamp med. Men jeg er overbevist om at alle ting vi kan gjøre for å forbedre vår generelle helsetilstand vil kunne gjøre den vanskelige hverdagen litt lettere å hankses med.

ARBEIDSMILJØSKADDES LANDSFORENING

Hvem er vi, hva gjør vi, hva vil vi ?

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) er en partipolitisk og religiøst uavhengig interesseorganisasjon for personer med sykdommer eller skader som har eller kan mistenkes å ha sammenheng med arbeidsmiljøforhold. Initiativet til foreningen ble tatt og styres av arbeidsmiljøskadde selv.

A.L.F skal fremstå som et ressursorgan i arbeidet med å forebygge og informere om løsemiddel- og andre arbeidsmiljøskader relatert til omgang med helseskadelige stoffer, og å gi opplysninger til de som vil vite mer om disse problemene.

A.L.F har likemannstilbud i alle lokallag. Likemannsarbeid går ut på at personer innen A.L.F, gjennom private samtaler, deler erfaringer med andre som har liten eller ingen kjennskap til problematikken rundt skader eller sykdommer ervervet i forbindelse med utøvelse av sitt yrke. Dette er en viktig del av arbeidet A.L.F gjør.

A.L.F søker alltid å ha et tett samarbeid med de offentlige myndigheter, fagforeninger, bedriftshelsetjenester, arbeidsgivere og verneombud.

A.L.F er tilsluttet Norges Handikapforbund og vi kan tilby de samme medlemsfordeler som andre NHF-medlemmer får.

A.L.F er landsomfattende med lokallag/kontakter i alle fylker.

A.L.F utgir et eget medlemsblad, «Syndrom». Bladet utgis 4 ganger per år og presenterer aktuelt stoff, nytt fra lokallagene og annen viktig informasjon.

A.L.F har et eget fagråd sammensatt av eksperter innenfor jus, psykologi, yrkeshygiene, arbeidsmedisin, trygdekompetanse og sosialt arbeid.

A.L.F skal foruten det å ivareta interessene til de med ervervete sykdommer og skader grunnet arbeidsmiljøet, også ivareta interessene til de pårørende.

A.L.F skal ivareta interessene til de som kan være utsatt for å bli påført sykdommer eller varige skader under utøvelse av sine yrker.

A.L.F skal arbeide for å bedre forholdene i forbindelse med diagnostiseringen av sykdommer og skader grunnet arbeidsmiljøet.

A.L.F skal drive informasjonsarbeid om skadevirkninger og konsekvenser, og hva en bør ta hensyn til for å unngå skader, for eksempel bruk av nødvendig og hensiktsmessig verneutstyr.

A.L.F skal arbeide for å opprette rehabiliteringstilbud for arbeidsmiljøskadde i Norge.

A.L.F skal markere foreningen i sammenhenger der risikoen for skader er stor.

Vårt arbeid bygger på at alle mennesker har samme grunnleggende behov og at alle mennesker er likeverdige. På bakgrunn av dette aksepterer vi ikke at sykdom eller skader skal resultere i økonomiske eller sosiale ulikheter.

Vi vil, bl.a. gjennom samtaler med pårørende, øke kunnskapen og forståelsen for de arbeidsmiljøskaddes problemer med å mestre hverdagen sosialt.

Vi vil gjennom vårt informasjonsarbeid og ved hjelp av våre erfaringer og kunnskaper øke motivasjonen hos yrkesutøvere og bedriftsledere til å arbeide aktivt for å bedre helse, miljø og sikkerhetsarbeidet i bedrifter hvor dette er nødvendig. Vi vil arrangere kurs og seminarer hvor helsepersonell, bedriftsledere, vernepersonell og yrkesutøvere kan delta.

Innmelding i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening

Tilsluttet Norges Handikapforbund

Medlemstype (velg én)

- Hovedmedlem - kr 300,-
 Husstandsmedlemskap - kr 150,-
(forutsetter minimum ett hovedmedlem i husstanden)

Kategori:

- Arbeidsmiljøskadd
 Pårørende
 Interesse-/støttemedlem

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____ Poststed: _____

E-post: _____

Telefon/mobil: _____

Fødselsdato og år: _____

Ja takk, send meg informasjon fra NHF og samarbeidspartnere via SMS Ja, jeg ønsker også informasjon via e-post

Sted/dato: _____

Underskrift: _____

Når jeg melder meg inn i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) samtykker jeg i å motta informasjon fra organisasjonen. Innmeldingen innebærer samtidig at alle opplysninger blir behandlet sensitivt og etter datatilsynets retningslinjer. Medlemskapet følger kalenderåret fra 1.1 til 31.12 samme år.

Adressaten betaler for sending i Norge

Distribueres av Posten Norge

A.L.F
Svarsending 0047
0090 Oslo

Hva er løsemidler?

Løsemidler er væsker som løser opp faste stoffer. Løsemidlene vil under bruk gå over i damp eller gassform og trekkes ned i lungene via åndedrettet og føres videre ut i kroppen via blodbanen. Mange løsemidler har evnen til å trenge gjennom huden og føres videre rundt i kroppen. På grunn av halveringstiden blir organiske løsemidler lagret i kroppens fettvev og kan forvolde skade i hjerne- og nervecellene. På grunn av sine kjemiske egenskaper kan de over tid skade sentralnervesystemet. De kan også skade slimhinner og indre organer som lever og nyrer.

Hva er Isocyanater?

Isocyanater er ikke et løsemiddel, men et kjemisk stoff som finnes i en hel rekke produkter som benyttes bl.a. i bil, møbel og bygningsbransjen. De som arbeider i bilbransjen, f. eks. med oppretting, billakkering og bilglass, kommer i kontakt med isocyanater gjennom kjemikalier, lim og lakkprodukter. Dessuten vet man at isocyanater frigjøres ved oppvarming. Dette er spesielt aktuelt ved sveising og annet mekanisk arbeid som utvikler varme og som foretas på lakkerte og andre behandlede flater. Det har lenge vært kjent at kontakt med isocyanater kan medføre akutte og kroniske helseskader, som for eksempel lunge- og hudsykdommer. Nyere forskning har vist at dette problemet sannsynligvis er mye mer omfattende enn man tidligere har trodd.

Hva er MCS? (Multi kjemisk overfølsomhet)

Mange yrkesaktive, som har fått ødelagt helsa på grunn av skadelig kjemisk påvirkning, har i tillegg utviklet MCS. Tilstanden kjennetegnes ved at de som rammes reagerer med sykdomssymptomer på kjemiske stoffer,

selv i meget lave konsentrasjoner. Tilstanden opptrer relativt ofte sammen med andre helseskader, som for eksempel løsemiddelskader, astma og skader på slimhinner.

De som blir syke får symptomer fra flere organsystemer, oftest fra sentralnervesystemet og luftveiene. En del personer får i tillegg psykiske problemer, som kan skyldes virkninger av det kjemiske stoffet i seg selv, eller belastninger som følge av sykdommen.

Pårørende

Når en person blir utsatt for en skade relatert til bruk av helseskadelige stoffer, får dette store konsekvenser for familien. Det vil igjen gi seg utslag i den skaddes situasjon og kan i mange tilfeller medføre til psykiske belastninger for alle, i tillegg til sykdommen. Det er derfor viktig at de pårørende, sammen med den skadde, blir informert om hva en løsemiddelskade eller annen kjemisk helseskade innebærer, hvorfor den skadde har endret personlighet og hvordan en best skal takle en vanskelig familiær situasjon.

Mangel på slik kunnskap hos de pårørende skaper ofte unødige konflikter. Arbeidsmiljøskaddes Landsforening har som et av de viktigste formålene å tilrettelegge for en større forståelse og kunnskap omkring denne problematikken.

Vansker med å mestre aggressivitet er et sosialt handikap. For å skjule sine problemer med det er det vanlig at den skadde isolerer seg, og ofte er det ektefellen som må representere familien utad.

Med andre ord får den skadde ofte stadig færre kontakter med andre, og blir mer og mer avhengig av sin ektefelle og øvrige familie.

Løsemiddel- og andre kjemiske helseskader kan i mange tilfeller ikke helbredes, men man kan lære seg å leve med dem.

MEDLEMSFORDELER

Som hovedmedlem i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) er du i tillegg fullverdig medlem i Norges Handikapforbund. Du får en rekke gode, nyttige og varierte medlemstilbud både igjennom A.L.F og NHF. Medlemskontingenten må være betalt for å kunne benytte seg av medlemsfordelene.

Råd og veiledningstjeneste.
Rettighetsinformasjon.

Rabattordninger på: Bensin, hotell-
opphold, feriereiser og bilutleie.

Bli medlem nå!

Gunstige forsikringsordninger.
Medlemskap i NAF til redusert pris.

NHFs feriehytte m/anneks kan
leies til svært gunstige priser.

Medlemskontigent per 1.1.2008

Kr 300,- for hovedmedlemmer/interessemedlemmer
Kr 150,- for husstandsmedlemmer

ISSN 0802-6092

Returadresse:

Arbeidsmiljøskaddes
Landsforening
Postboks 9217 Grønland
0134 OSLO

A.L.Fs lokallag og kontaktpersoner

Akershus lag av A.L.F

Leder Tom Vernang
Steinsleppen 9, 1405 Langhus
Telefon 64 87 37 46
E-post: t-egil-v@online.no
Lagets adresse:
Holteveien 5, 1400 Ski
Lagets telefon 90 21 43 51

Aust-Agder lag av A.L.F

Leder Jens Olav Solli
Gml. Sandvigsvei 21
4816 Kolbjørnsvik
Telefon: 37 01 11 25
Mobil: 90 60 12 33
E-post: jensolli@start.no
Lagets adresse:
Myratunet Bo & omsorgssenter
4849 Arendal

Buskerud lag av A.L.F

Leder Jan Arne Dammen
Revefaret 47, 3033 Drammen
Telefon: 32 88 55 07
Mobil: 90 59 31 53
E-post: arnedam@online.no

Finnmark lag av A.L.F

E-post: helseskader@nhf.no

Hedmark

Norges Handikapforbund
Postboks 9217 Grønland
0134 Oslo
E-post: helseskader@nhf.no

Hordaland lag av A.L.F

Leder Fred Gunnar Eide
Hylkjebakken 12, 5109 Hylkje
Telefon: 55 24 88 24
Mobil: 99 35 88 86
E-post: fgu-eid@online.no

Møre og Romsdal lag av A.L.F

Leder Frode Steen Gunstensen
Moen, 6440 Elnesvågen
Telefon: 71 26 50 82
Mobil: 99 74 66 72
E-post: frode@alfnorge.no

Nordland lag av A.L.F

Kontakt: Haldor Solhaug
Burmaveien 21, 8640 Hemnesberget
Telefon: 75 19 31 39
Mobil: 91 68 40 59

Kontakt: Karl Grønningsæter
Tjønnevegen 3, 8610 Mo i Rana
Telefon: 75 13 10 94
Mobil: 90 94 21 06

Nord-Trøndelag lag av A.L.F

Leder Svein Bedin
Heggli, 7600 Levanger
Telefon 74 09 58 28
Mobil 95 15 64 81
E-post: sve-bedi@online.no

Oppland lag av A.L.F

NHF Innlandet
Telefon 61 10 83 10
E-post: helseskader@nhf.no

Oslo lag av A.L.F

Leder Geir Werner
Norderhovgt. 34 B, 0654 Oslo
Mobil: 92 82 06 75
E-post: alfoslo@nhf.no

A.L.F Offshore Ekofisk Ressursgruppe

Leder Øystein Haugland
Vasteigen 118, 5141 Fyllingsdalen
Telefon: 55 10 70 35
Mobil: 95 27 24 15
E-post: hauglao@c2i.net

Nestleder Jan Erik Tandberg
Næpetrøvn. 11, 4790 Lillesand
Mobil: 91 53 63 59
E-post: je-tan@online.no

Rogaland lag av A.L.F

Kontakt: Bjarne Kjell Kaptstad
Krosshaugveien 3, 4085 Hundvåg
Telefon: 51 54 85 65
Mobil: 90 69 60 25
E-post: bkapstad@online.no

Sogn og Fjordane

Kontakt: Kjell Horn
6770 Nordfjordeid
Telefon: 57 86 00 24
Mobil: 48 10 00 34
E-post: helseskader@nhf.no

Sør-Trøndelag lag av A.L.F

Leder Grethe Lian
Ilsvikveien 21B, 7018 Trondheim
Mobil: 40 47 28 02
E-post: grlian@online.no

Telemark lag av A.L.F

Leder Else Andrèn
Porsgrunnsvegen 19 A, 3730 Skien
Telefon: 35 52 12 83
E-post: e-andren@online.no

Troms lag av A.L.F

Leder Leif G. Morland
Venusveien 40, 9024 Tomasjord
Telefon: 77 63 95 96
Mobil: 90 74 95 99
E-post: leif.morland@online.no

Vest-Agder lag av A.L.F

Leder Lars Kristian Hille
Postboks 168, 4502 Mandal
Telefon: 38 26 11 65
Mobil: 91 30 88 73
E-post: kr-hil@online.no

Vestfold lag av A.L.F

Leder Trond Tore Ceeberg
Liaveien 21, 3158 Andebu
Telefon: 93 04 79 50
E-post: ceeberg@online.no

Østfold lag av A.L.F

Kontakt: Terje Riseberg
Løkkekroken 20, 1815 Askim
Mobil: 95 14 49 51
E-post: prodanlegg@gmail.com

A.L.F Internasjonal, Spania

Rune Bergmann
Apartado 122, 03581 Alfaz Playa
Alicante, Spania
Telefon: 0034 - 96686 6005
E-post: runebergmann@yahoo.com